

Profil ogólnoakademicki

Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Nazwa kierunku studiów: **historia**

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek:

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Data przeprowadzenia wizytacji: **17-18 maja 2022 r.**

Warszawa, 2022

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	4
1.2. Informacja o przebiegu oceny	4
2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów	5
3. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA	7
4. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia	8
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	8
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	13
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	22
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	27
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	29
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	32
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	35
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	36
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	39
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	40
5. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku wg poszczególnych zaleceń)	45
6. Załączniki:	46

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodnicząca: dr Agnieszka Janiak-Jasińska, członek PKA

członkowie:

1. dr hab. Piotr Guzowski, ekspert PKA
2. prof. dr hab. Stanisław Roszak, ekspert PKA
3. Tomasz Kocoł, ekspert PKA z grona pracodawców
4. Kamil Lebnicki, ekspert PKA z grona studentów
5. Grzegorz Kołodziej, sekretarz zespołu oceniającego

1.2. Informacja o przebiegu oceny

Ocena programowa na kierunku historia prowadzonym w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (dalej również: UAM, UAM w Poznaniu) odbyła się z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej (dalej również: PKA) w ramach harmonogramu prac określonego przez Komisję na rok akademicki 2021/2022.

W związku ze stanem epidemii ogłoszonym w Polsce od dnia 20 marca 2020 r. obowiązującym do dnia 15 maja 2022 r., wizytacja przeprowadzona została przez zespół oceniający w formie zdalnej, bez obecności członków zespołu oceniającego w uczelni (wizytacja zdalna). Poprzednia ocena, przeprowadzona w roku akademickim 2011/2012, miała charakter oceny instytucjonalnej Wydziału Historycznego Uniwersytetu – wówczas podstawowej jednostki organizacyjnej Uczelni w rozumieniu przepisów ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i zakończyła się wydaniem oceny pozytywnej.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą zdalnej oceny programowej Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytację poprzedzono zapoznaniem się zespołu oceniającego z raportem samooceny, raport zespołu oceniającego został zaś opracowany na podstawie hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy prac egzaminacyjnych/etapowych oraz losowo wybranych prac dyplomowych wraz z ich recenzjami, a także spotkań zdalnych przeprowadzonych z Władzami Uczelni, pracownikami, w tym nauczycielami akademickimi, przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego oraz studentami ocenianego kierunku.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2

2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów

Nazwa kierunku studiów	historia	
Poziom studiów (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia I stopnia	
Profil studiów	ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	studia stacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek	historia – 100%	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	6 semestrów/180 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych/liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program studiów na tych studiach przewiduje praktyki)	specjalność: archiwistyka i zarządzanie dokumentacją: 120 godzin / 4 ECTS specjalność nauczycielska – 75 godzin / 3 ECTS	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	– historia ogólna – archiwistyka i zarządzanie dokumentacją – nauczycielska – mediewistyka – polityka i media w dziejach – historia wojskowości	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	licencjat	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	426	---
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	1975-2065	---
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	66% specjalność ogólna 73 % pozostałe specjalności	-
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	144-158	---
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	79-85	---

Nazwa kierunku studiów	historia	
Poziom studiów (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia II stopnia	
Profil studiów	ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	studia stacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek	historia – 100%	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	4 semestry/ 120 ECTS 4 semestry / 122 ECTS – specjalność archiwistyka i zarządzanie dokumentacją	
Wymiar praktyk zawodowych/liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program studiów na tych studiach przewiduje praktyki)	specjalność archiwistyka i zarządzanie dokumentacją – 120 godzin / 4 ECTS specjalność nauczycielska – 75 godzin /3 ECTS	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	– historia ogólna – archiwistyka i zarządzanie dokumentacją – nauczycielska – mediewistyka – polityka i media w dziejach – historia wojskowości – kultura klasyczna	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	magister	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	133	---
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	870	---
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	nie mniej niż 55% (dla historii ogólnej i wszystkich specjalności)	---
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	108 (specjalności: archiwistyka i zarządzanie dokumentacją – 100, polityka i media w dziejach –	---

	102, nauczycielska – 101)	
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	55 (specjalność historia ogólna – 91)	---

3. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA

Szczegółowe kryterium oceny programowej	Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium określona przez zespół oceniający PKA kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione
Kryterium 1. konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	kryterium spełnione częściowo
Kryterium 2. realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	kryterium spełnione częściowo
Kryterium 3. przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	kryterium spełnione częściowo
Kryterium 4. kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	kryterium spełnione
Kryterium 5. infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	kryterium spełnione
Kryterium 6. współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	kryterium spełnione
Kryterium 7. warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	kryterium spełnione
Kryterium 8. wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	kryterium spełnione

Kryterium 9. publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	kryterium spełnione
Kryterium 10. polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	kryterium spełnione częściowo

4. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu jest jedną z największych Uczelni w regionie i w Polsce, o długiej tradycji badań naukowych i kształcenia studentów sięgającej 1919 r. Obecnie po zmianach struktury w 2019 r. Uniwersytet składa się z pięciu szkół dziedzinowych, 20 wydziałów i czterech filii zamiejscowych, kształcąc blisko 30 tys. studentów. Uniwersytet realizuje misję i strategię rozwoju w latach 2020-2030 i przyjętą przez Senat UAM w 2020 r. W misję i strategię Uczelni wyraźnie wpisuje się zakres kształcenia na kierunku historia, który przygotowuje kadry naukowe, kadry nauczycielskie i archiwistyczne oraz pracowników dla szeroko rozumianej sfery upowszechniania nauki i kultury, w instytucjach państwowych i samorządowych, muzeach, wydawnictwach mediach.

Oceniany kierunek studiów jest przyporządkowany w całości do dyscypliny naukowej historia, z którą w pełni powiązana jest zarówno koncepcja studiów oraz cele kształcenia. Studia I i II stopnia nastawione są na zdobywanie wiedzy z historii, prowadzącej do specjalizacji w wybranych obszarach badań historycznych i nabycia umiejętności przydatnych zarówno do rozwiązywania problemów naukowych, jak i dotyczących życia społeczno-gospodarczego. Koncepcja studiów na I i II stopniu zakłada, że absolwent potrafi zarządzać informacjami z zakresu historii, analizować i interpretować źródła historyczne przydatne w poznaniu danej epoki historycznej, dobierać metody i narzędzia badawcze, krytycznie wypowiadać się w mowie i piśmie na szczegółowe tematy historyczne oraz skutecznie komunikować się w języku obcym ze specjalistami tej dyscypliny. Koncepcja studiów zakłada też przygotowanie studentów do systematycznego i aktywnego uczestnictwa w życiu kulturalnym środowiska i regionu, działania w sposób przedsiębiorczy, krytycznej analizy i poszerzania swoich kompetencji, dbania o dorobek i tradycję zawodu historyka, a także przestrzegania zasad etyki z tym zawodem związanych oraz gotowości do przeciwstawiania się manipulacjom w zakresie wiedzy historycznej. Cele kształcenia na kierunku historia są w pełni powiązane z prowadzoną w Uczelni działalnością badawczą, odnoszącą się do wszystkich epok historycznych, w zakresie historii Polski oraz dziejów powszechnych. Nauczyciele akademicki prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku specjalizują się w badaniach nad dziejami politycznymi, społecznymi, gospodarczymi i kultury w każdej z epok historycznych, a także pracują nad zagadnieniami teorii nauk historycznych, metodologii i dydaktyki. Duży potencjał naukowy kadry Wydziału Historycznego w Poznaniu odzwierciedlony jest w koncepcji studiów na kierunku historia m.in. w bogatej ofercie zajęć do wyboru (ścieżki międzyprzedmiotowe, wykłady mistrzowskie) oraz w grupie zajęć ze specjalności.

Studentom ocenianego kierunku na obu poziomach kształcenia oferowane są do wyboru specjalności kształcenia: *historia ogólna*, *historia - nauczycielska*, *historia - archiwistyka i zarządzanie dokumentacją*, *historia wojskowości*, *historia - mediewistyka*, *polityka i media w dziejach*. Dodatkowo na studiach II stopnia możliwe jest studiowanie na specjalności *historia - kultura klasyczna*. Studia II stopnia umożliwiają kontynuację specjalności ze studiów I stopnia, studenci mają jednak możliwość zmiany specjalności na inną. Z myślą o takich studentach przygotowano blok zajęć uzupełniających, pozwalających na studiowanie danej specjalności w zakresie pogłębionej wiedzy i umiejętności. Koncepcja kształcenia w zakresie przygotowania do zawodu nauczyciela przedmiotu historia jest zgodna ze standardami kształcenia nauczycieli określonymi rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 roku w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz.U. 2019, poz. 1450). Wszystkie specjalności prowadzone na kierunku historia są (choć w różnym stopniu) zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności rynku pracy w regionie, do którego potrzeb dostosowywana jest ich oferta i zakres kształcenia. Studenci wybierający poszczególne ścieżki zdobywają wiedzę ogólnohumanistyczną oraz szczegółową z zakresu historii regionu, Polski, Europy i świata. Mogą znaleźć zatrudnienie w placówkach oświatowych i edukacyjnych lub w instytucjach kultury. Zgodnie ze strategią rozwoju Uczelni, studia na kierunku historia przygotowują do posługiwania się technologią informacyjną, ochroną własności przemysłowej i prawa autorskiego, do działania przedsiębiorczego, sprawnej komunikacji interpersonalnej oraz do korzystania z mediów społecznych, czemu służą m.in. przedmioty kształcenia ogólnego, oferowane na obu poziomach studiów jako obowiązkowe dla wszystkich studentów. Tak określona koncepcja studiów, wykorzystująca możliwie maksymalnie potencjał naukowy kadry akademickiej, łącząca kształtowanie kompetencji badawczych z przygotowaniem do lokalnego oraz regionalnego rynku pracy jest racjonalna i w pełni zasadna.

Niespójnością jednak charakteryzuje się koncepcja kształcenia przygotowującego do aktywności zawodowej w ramach poszczególnych specjalności. Uczelnia deklaruje, że celem specjalności jest rozwój pasji naukowych studentów oraz przygotowanie studentów do aktywności zawodowej w obszarach powiązanych z ich specjalizacją badawczą. Jednak tylko niektóre z nich rzeczywiście nastawione są na przygotowanie zawodowe (np. *historia - nauczycielska* i *historia - archiwistyka i zarządzanie dokumentacją*), inne rozwijają głównie zainteresowania naukowe, w dużo mniejszym stopniu odnosząc się do potrzeb rynku pracy (np. *historia - mediewistyka*, *historia - kultura klasyczna*). Świadczy o tym miejsce praktyk zawodowych w programach poszczególnych specjalności. Zaliczenia praktyk zawodowych wymaga się jedynie od studentów dwóch specjalności: *nauczycielskiej* i *archiwistyki i zarządzania dokumentacją*. W ramach pozostałych specjalności studenci mogą (ale nie muszą) skorzystać z praktyk nieobligatoryjnych, nieuwzględnionych w programie studiów. Uczelnia nie obliguje ich zatem do doskonalenia wiedzy, a przede wszystkim umiejętności i kompetencji społecznych pożądanych na rynku pracy w rzeczywistym środowisku zawodowym, odpowiadającym zakresowi merytorycznemu danej specjalności. Przykładowo Uczelnia deklaruje, że specjalność *historia wojskowości* przygotowuje „do pracy w służbach mundurowych”, a specjalność *historia - polityka i media w dziejach* - „do pracy w administracji państwowej, organach samorządowych i organizacjach społecznych; a także w partiach politycznych, biurach poselskich, dyplomacji, mediach i w zawodzie dziennikarza”, ale nie wymaga odbycia praktyk, które mogłyby przybliżyć studentowi specyfikę zadań wykonywanych przez absolwentów historii w tego typu miejscach. W przypadku pozostałych specjalności bez obligatoryjnych praktyk zawodowych niejasny jest z kolei obszar potencjalnego zatrudnienia, określany jako „instytucje szeroko pojętej kultury historycznej”. W koncepcję kształcenia specjalistycznego, przygotowującego także do wejścia na rynek pracy zupełnie nie wpisuje się

ścieżka/specjalność zwana "historią ogólną" albo "historią (bez specjalności)". Zakłada ona zarówno możliwość równomiernego rozwoju wiedzy i umiejętności studenta w zakresie różnych epok i obszarów badawczych historii, jak i ściśle dopasowanie treści kształcenia do zindywidualizowanych zainteresowań naukowych studentów. Kwestię zastosowania zdobytej wiedzy w aktywności zawodowej pomija ona zupełnie - efektów takich nie przypisano zajęciom oferowanym w ramach tematycznych "ścieżek międzyprzedmiotowych", wypełniających program tej specjalności. Zespół oceniający PKA **rekomenduje** redefiniowanie i uspoźnienie celów kształcenia w ramach specjalności oraz roli praktyk zawodowych w kształceniu na kierunku studiów.

Wypracowanie koncepcji kształcenia odbyło się we współpracy z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi, zgodnie z procedurami obowiązującymi na UAM w Poznaniu. Od 2020 r. działa Rada Ekspertów Zewnętrznych, która kontynuuje pracę Zespołu powołanego w 2012 r. Warte podkreślenia jest powołanie w 2021 na 4-letnią kadencję Zespołu ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia Przyszłych Nauczycieli Historii, wspierającego proces kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela historii, a złożonego z doświadczonych nauczycieli-mentorów. W doskonaleniu koncepcji kształcenia i wynikających z niej programów studiów uczestniczą oprócz przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego także reprezentanci interesariuszy wewnętrznych czyli uczestniczących w pracach Rady Programowej nauczyciele akademicki i studenci. Zespół oceniający **rekomenduje** poszerzenie tego grona o doktorantów, którzy jako absolwenci studiów na kierunku historia, zwykle mocno identyfikujący się z Uczelnią i kierunkiem studiów są gotowi do rzetelnej i kompleksowej oceny koncepcji kształcenia i związanych z nią programów studiów.

Cele kształcenia uwzględniają specyfikę uczenia się na odległość w warunkach kształcenia zdalnego lub hybrydowego. Uczelnia jest przygotowana do prowadzenia na ocenianym kierunku zajęć synchronicznych i asynchronicznych z wykorzystaniem platformy MS Teams. Ze względu na zapobieganie i przeciwdziałanie zakażeniom COVID-19 w roku akademickim 2021/2022 realizowano zajęcia w formie hybrydowej, a w okresie nauki stacjonarnej także wykorzystywano doświadczenia zdobyte w kształceniu na odległość.

Aktualnie obowiązujący program studiów na kierunku historia wraz z efektami uczenia się dla studiów I stopnia został zatwierdzony uchwałą nr 274/2018/2019 Senatu UAM z dnia 27 maja 2019 r. Efekty uczenia się są zgodne z koncepcją oraz celami kształcenia charakterystycznymi dla studiów o profilu ogólnoakademickim. Uwzględniają wymogi 6 i 7 poziomu PRK i pozostają w ścisłym związku z aktualnym stanem wiedzy historycznej w Polsce i na świecie, wpisując się w działalność naukową prowadzoną w dyscyplinie historia na UAM.

W zbiorze efektów uczenia się określonych dla studiów I stopnia uwzględniono efekty związane z wiedzą o wybranych treściach ogólnohumanistycznych, szeroką wiedzą teoretyczną z zakresu historii i jej specyfiki przedmiotowej i metodologicznej oraz wiedzą dotyczącą podstawowych metod i narzędzi badawczych warsztatu historyka. W obszarze umiejętności wpisano efekty związane z umiejętnościami i kompetencjami przygotowującymi do prowadzenia badań naukowych w dyscyplinie historia, a także wskazującymi na konieczność ustawicznego kształcenia i rozwoju zawodowego, posługiwania się nowoczesnymi narzędziami elektronicznymi oraz aktywnego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej i regionalnej.

W efektach uczenia się sformułowanych dla studiów II stopnia położono nacisk na wykorzystanie uporządkowanej i pogłębionej wiedzy z zakresu historii i dziedzin pokrewnych, głównych kierunków rozwoju badań historycznych oraz metod i narzędzi badawczych. Podkreślono także samodzielność wykonywania różnych czynności związanych z procesem badawczym, jak wskazywanie, udowadnianie i omawianie relacji między różnymi kierunkami badań historycznych, krytyczna analiza, interpretacja źródeł historycznych, formułowanie i opracowywanie tematów badawczych, planowania swojej pracy jako historyka i kierowanie zespołem badawczym, budowanie narracji historycznej w wybranych formach. Istotne dopełnienie stanowią efekty z zakresu kompetencji społecznych, dotyczące krytycznej oceny posiadanej wiedzy oraz potrzeby stałego samokształcenia i rozwoju zawodowego, a także gotowości do obrony i uzasadniania własnych poglądów i przeciwstawiania się fałszowaniu i manipulowaniu treściami historycznymi.

Efekty uczenia się zdefiniowane dla ocenianego kierunku są zgodne z koncepcją kształcenia oraz profilem ogólnoakademickim, ponieważ odpowiadają właściwym poziomom Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz uwzględniają odpowiednio dla studiów I stopnia zaawansowany i dla studiów II stopnia pogłębiony stopień wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, niezbędny do prowadzenia badań.

Nie wszystkie efekty uczenia się, zarówno dla studiów I, jak i II stopnia zostały zdefiniowane właściwie. Niektóre z nich sformułowane są zbyt ogólnie, przez co są niemożliwe do osiągnięcia w ciągu okresu czasu przeznaczanego na studia oraz nakładając się na inne bardziej szczegółowo sformułowane efekty są w stosunku do nich redundantne. Przykładowo na studiach I stopnia efekt K W01: „zna i rozumie w stopniu zaawansowanym historię ludzkości oraz miejsce i rolę człowieka jako podmiotu działającego w różnych obszarach życia społecznego”, zobowiązuje studenta do poznania historii ludzkości (całej, bez żadnych ograniczeń), podczas gdy efekt K W05 ogranicza znajomość historii powszechnej „w zakresie wybranych zagadnień”. Osiągnięcie pierwszego efektu z kategorii wiedzy oznacza zatem automatyczne osiągnięcie efektu dot. znajomości historii powszechnej. Niektórym efektom brak precyzji. Np. efekt K U16 z kategorii umiejętności zdefiniowany dla studiów I stopnia: „potrafi czytać proste teksty źródłowe w jednym z języków starożytnych” rodzi wątpliwość czy chodzi o umiejętność czytania z pomocą słownika specjalistycznego, rozumienia i interpretacji źródła antycznego, do czego potrzebna jest znajomość gramatyki, terminologii, języka, stylu, genologii itp., czy też chodzi o umiejętność odczytania prostych tekstów, np. napisów źródłowych (np. na zabytkach epigraficznych, nowożytnych sentencji, inskrypcji) i ich tłumaczenia, do czego wystarczy znajomość podstaw gramatyki. Efekt ten został zresztą sformułowany mocno na wyrost, gdyż sugeruje, że student uzyska możliwość wyboru języka starożytnego, podczas gdy Uczelnia w programie studiów przewiduje jedynie możliwość nauki języka łacińskiego. Efekt K U15 na tym samym poziomie studiów zakłada komunikowanie się w mowie i piśmie w języku ojczystym z zastosowaniem terminologii właściwej dla nauk historycznych w różnych formach wypowiedzi. Umiejętność tę pogłębia efekt K U15 na studiach II stopnia: „komunikować się w języku ojczystym z zastosowaniem profesjonalnej terminologii właściwej dla nauk historycznych i pokrewnych”. W jednym i drugim przypadku chodzi prawdopodobnie o język polski, bo w przypadku studentów pochodzących z innych krajów, a takich jest na UAM wielu, oznaczałoby to komunikowanie w ich językach ojczystych – niemieckim, ukraińskim, białoruskim itp. Na studiach II stopnia efekty z kategorii umiejętności K U16: „korzystać z umiejętności językowych zgodnie z wymaganiami określonymi dla poziomu B2 Plus Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego, a także komunikować się w wybranym języku nowożytnym w mowie i piśmie z zastosowaniem profesjonalnej terminologii właściwej dla nauk historycznych i pokrewnych” i K U19:

“korzystać z terminologii fachowej nauk historycznych w przynajmniej jednym języku nowożytnym” odnoszą się do pogłębiania kompetencji językowych, ale charakteryzują te same kompetencje, jedynie inaczej sformułowane. Z kolei w efektach z kategorii umiejętności na studiach II stopnia kilkakrotnie pojawia się niejasne sformułowanie “sfera nauk historycznych”.

W zakresie posługiwania się językiem obcym nowożytnym efekty zakładają odpowiedni progres umiejętności. Absolwent studiów I stopnia na kierunku historia posługiwać się ma językiem obcym na poziomie B2 ESOKJ, absolwent studiów II stopnia – B2+.

Efekty uczenia się sformułowane na poziomie poszczególnych zajęć z reguły w sposób prawidłowy odnoszą się do kierunkowych efektów. Dla poszczególnych zajęć zwykle formułuje się od 5 do 8 efektów z zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

O szczegółowych efektach uczenia się przypisanych do poszczególnych zajęć lub grup zajęć informują sylabusy przedmiotów, dostępne na stronie internetowej Wydziału. Szablon tych kart, obowiązujący na wszystkich specjalnościach, pozwala w odpowiednim zakresie na uszczegółowienie efektów uczenia się adekwatnie do celów i tematyki konkretnych zajęć. Efekty dla zajęć i grup zajęć są mierzalne i sformułowane w sposób jasny i zrozumiały, co pozwala na stworzenie systemu ich weryfikacji. Na studiach II stopnia zakładają progres w odniesieniu do poziomu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych wyniesionych ze studiów I stopnia.

Efekty uczenia się na kierunku historia przypisane do specjalności przygotowującej do wykonywania zawodu nauczyciela zostały prawidłowo sformułowane i zawierają pełny zakres ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się zawartych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela. Efekty uczenia się określone dla kierunku studiów uwzględniają wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne niezbędne do nauczania przedmiotu historia na II i III etapie edukacyjnym polskiego systemu szkolnictwa podstawowego i ponadpodstawowego.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 1

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Koncepcja i cele kształcenia są zgodne ze strategią uczelni, mieszczą się w dyscyplinie historia, do której kierunek jest przyporządkowany, są powiązane z działalnością naukową prowadzoną w uczelni w tej dyscyplinie oraz zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności zawodowego rynku pracy.

Efekty uczenia się są zgodne z koncepcją i celami kształcenia oraz dyscypliną historia, do której jest przyporządkowany kierunek, nie zawsze opisują w sposób trafny, specyficzny, realistyczny i pozwalający na stworzenie systemu weryfikacji, wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne osiągnięte przez studentów, w szczególności w odniesieniu celów z zakresu wiedzy.

Efekty uczenia się w zakresie przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela i zawierają pełny zakres ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

W analizie stanu faktycznego zostały sformułowane rekomendacje dotyczące zdiagnozowanych uchybień. Propozycja oceny *kryterium spełnione częściowo* wynika z nieprawidłowości dotyczących efektów uczenia się określonych dla studiów I i II stopnia.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenie

1. Wyeliminowanie redundantnych, niezrozumiałych i niemożliwych do osiągnięcia efektów uczenia się;
2. Podjęcie działań naprawczych zapobiegających występowaniu nieprawidłowości, będących podstawą do sformułowania powyższego zalecenia.

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

Treści programowe na ocenianym kierunku, zarówno na studiach I, jak i II stopnia, odpowiadają dyscyplinie naukowej historia i obejmują wszystkie epoki historyczne w układzie chronologicznym od prehistorii po historię najnowszą. Na studiach I stopnia zajęcia kursowe, wspólne dla wszystkich specjalności, koncentrują się, począwszy od średniowiecza aż do współczesności, na odrębnie omawianych zagadnieniach z historii Polski i dziejów powszechnych w trzech formach zajęć – wykładów, ćwiczeń oraz warsztatów – przegląd źródeł. Natomiast na studiach II stopnia są powiązane z prowadzeniem badań historycznych (w tym z metodologią historii i historią historiografii) w ramach takich przedmiotów jak *wprowadzenie do historii, e-historia, formy wypowiedzi akademickiej, nauki pomocnicze historii, metodologia historii i historia historiografii dla poszczególnych epok historycznych* realizowanych w formie warsztatów, co warto podkreślić także badań nad historią regionu, Wielkopolski, a także z szerokim spojrzeniem na dzieje Polski, Europy i świata w poszczególnych epokach historycznych. Na studiach II stopnia treści programowe zawierają także zagadnienia z teorii nauk humanistycznych, w tym z metodologii, historii historiografii oraz wprowadzają najnowsze osiągnięcia nauki w tym zakresie (historii społecznej, historii globalnej, komparatystyki itp.). W trakcie studiów II stopnia realizowane są przedmioty obowiązujące studentów wszystkich specjalności, które pozwalają na szczegółowe poznanie specyfiki przedmiotowej i metod badań historycznych, powiązań historii z innymi dziedzinami nauki oraz miejsca historii wśród innych nauk (*badania dziejów kultury, badania dziejów regionalnych, badanie dziejów globalnych, metody badań w naukach historycznych, badania dziejów gospodarczych, badania dziejów idei politycznych*).

Treści programowe w ramach specjalności: *historia – nauczycielska, historia - archiwistyka i zarządzanie dokumentacją, historia – mediewistyka, historia wojskowości, polityka i media w dziejach* na studiach I stopnia mają układ problemowo-chronologiczny. Na studiach II stopnia studenci poznają specyfikę subdyscyplin historii w ramach kontynuacji oraz pogłębiają umiejętności warsztatowe historyka danej specjalności. Na specjalności archiwistycznej pogłębiają znajomość metodyki

archiwalnej, w tym zasady, metody i narzędzia posługiwania się EZD, zaś na specjalności nauczycielskiej realizują program kształcenia i pogłębiają umiejętności pracy na III etapie edukacyjnym, w szkołach ponadpodstawowych. Dla studentów zdecydowanych wybrać nową specjalność stworzono możliwość uzupełnienia wiedzy i umiejętności ze studiów I stopnia, aby realizacja treści na studiach magisterskich miała charakter pogłębiony. Program specjalności na II stopniu zorientowany jest obok pogłębiania wiedzy specjalistycznej i umiejętności warsztatowych na współczesne problemy wojskowości, ochronę dziedzictwa wojskowego (specjalność *historia wojskowości*), popularyzację dziedzictwa średniowiecza (specjalność *historia - mediewistyka*) oraz poznanie funkcjonowania współczesnych mediów. Na studiach II stopnia studentom oferuje się dodatkową specjalność *historia – kultura antyczna*. Dostępna jest także ścieżka “bez specjalizacji”, która obejmuje “szereg zajęć ogólnohumanistycznych, pogłębiających wiedzę i zainteresowania studentów.”

Wszystkie opisane wyżej treści programowe zarówno na studiach I i II stopnia cechują się w dużym stopniu aktualnością, co znajduje odzwierciedlenie w podstawowej lub uzupełniającej literaturze, podanej w sylabusach przedmiotów, gdzie obok najnowszych podręczników znajdują się także opracowania szczegółowe do poszczególnych problemów i tematów wskazanych w treści zajęć. Podręczniki oraz monografie i artykuły zostały dobrane pod kątem formy zajęć i w sposób umożliwiający przygotowanie się do zajęć, prowadzonych metodą dyskusji, debaty czy pracy pod kierunkiem. W przeważającej większości treści programowe na ocenianym kierunku odnoszą się do wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Są specyficzne dla poszczególnych zajęć tworzących program studiów, odpowiadają także zakresowi prowadzonych w Uczelni badań naukowych w dyscyplinie historia. Nie zawsze jednak umożliwiają osiągnięcie założonych efektów uczenia się. Zarówno na studiach I, jak i II stopnia wszyscy studenci wybierający inną specjalność niż *nauczycielska* lub *archiwistyka i zarządzanie dokumentacją* nie uczą się zastosowania wiedzy z obszaru historii i umiejętności badawczych w działalności zawodowej, o której mowa w trzech efektach na studiach I stopnia i jednym na studiach II stopnia. Uczelnia zakłada, że absolwent studiów I stopnia umie w sposób samodzielny i uporządkowany zdobywać wiedzę i “stosować ją do działań w różnych sferach aktywności zawodowej historyka” (K U01), zna historię ziem polskich oraz “warunki jej zastosowań w różnych sferach aktywności zawodowej historyka” (K W04), zna “powiązania interdyscyplinarne nauk historycznych (...) z wybranymi sferami działalności zawodowej (...)” (K W09). Z kolei absolwent studiów II stopnia posiadać ma “w stopniu pogłębionym, rozszerzonym i uporządkowanym wiedzę przedmiotową i metodologiczną z zakresu historii, prowadzącą do specjalizacji w wybranych obszarach badań historycznych oraz umożliwiającą jej rozwój i twórcze zastosowanie w działalności zawodowej” (K W01). Efekty uczenia się przypisane do zajęć akademickich oferowanych w ramach specjalności bez obligatoryjnych praktyk (np. specjalności mediewistycznej), nastawione na zdobywanie wiedzy z danego zakresu merytorycznego (np. o epoce średniowiecza) i kształtowanie umiejętności badawczych takiej możliwości - zastosowania tych kompetencji w “różnych sferach aktywności zawodowej historyka” jednak nie zakładają, a treści programowe tego nie umożliwiają. Takich treści nie przewidują także ani zajęcia kursowe, ani ścieżki międzyprzedmiotowe ani wykłady mistrzowskie. Na brak możliwości nauki praktycznego zastosowania wiedzy historycznej zwracali uwagę absolwenci wszystkich specjalności oraz historii ogólnej, którzy w 2017 r. wypełnili “Ankiętę absolwenta studiów licencjackich na kierunku historia”. Postulowali oni (bez względu na ukończoną specjalność) wprowadzenie lub zwiększenie liczby godzin praktyk oraz zajęć przygotowujących ich do przyszłej pracy.

Brak także treści programowych, które pozwoliłyby na pełne osiągnięcie przez wszystkich studentów studiów II stopnia całego efektu (K U13): absolwent umie “pisać prace popularnonaukowe i naukowe w języku ojczystym z zastosowaniem różnorodnych form pisarstwa historycznego”. O ile bowiem wiele przedmiotów w programie studiów magisterskich przygotowuje do przygotowywania tekstów naukowych, o tyle cechy stylu popularnonaukowego i techniki przygotowywania takiego tekstu nie należą do zagadnień omawianych podczas żadnych zajęć kursowych, także tych wskazanych przez Uczelnię. Przykładowo: w sylabusie *seminarium magisterskiego* całkowicie słusznie mowa jest wyłącznie o sztuce pisanie tekstów naukowych, w sylabusie zajęć *metody badań w naukach historycznych* zagadnienia koncentrują się na omówieniu metod ilościowych i jakościowych wykorzystywanych w badaniach historycznych, innych humanistycznych i społecznych, rozróżnianiu badania historii od badania pamięci, etycznym wymiarze badań naukowych i prowadzą do pogłębienia wiedzy o poznaniu historycznym jako procesie naukowym. Wprawdzie jednym z celów zajęć z *ekonomii i systemów społeczno-gospodarczych XX i XXI wieku* jest “przygotowanie do wykorzystania zdobytej wiedzy w popularyzacji i pogłębianiu świadomości ekonomicznej”, ale wskazane w sylabusie treści programowe wskazują, że chodzi o zgromadzenie wiedzy, która może być wykorzystana w działalności popularyzatorskiej, a nie o naukę przygotowania tekstu popularnonaukowego. Tylko w sylabusie jednych zajęć kursowych założono, że po ich ukończeniu student “potrafi przedstawić wyniki swoich prac zarówno w formie akademickiej, jak i popularnej, dobierając odpowiednie środki oraz dostrzegając etyczną odpowiedzialność za dobranie odpowiedniej formy i treści popularyzatorskich”, ale treści programowe ograniczone zostały do zagadnień związanych z historią kultury (np. rytuałów i religii) kwestię cech tekstu popularnonaukowego i sposobu jego przygotowania pomijają zupełnie. Braku tych treści programowych w zajęciach kursowych nie równoważą programy specjalności. Nie we wszystkich bowiem treści te występują. Przykładowo: Uczelnia wskazała, że omawiany efekt osiągany jest na specjalności mediewistycznej podczas zajęć życie codzienne w średniowieczu. Ani przypisane do nich szczegółowe efekty uczenia się ani treści programowe przedstawione w sylabusie nie prowadzą do opanowania umiejętności przygotowania tekstu popularnonaukowego. Zatem studenci wybierający tę specjalność nie osiągną tego efektu uczenia się.

W przypadku przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela treści programowe dla studiów I i II obejmują pełny zakres treści zawartych w rozporządzeniu MNiSW z dnia 25 lipca 2019 roku w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz.U. z 2019 r. poz. 1450 z późn.zm.). W związku z wymogiem dostosowania programu do nowego standardu wprowadzono program przejściowy, obowiązujący w latach akademickich 2019/2020 - 2021/2022, umożliwiający zrealizowanie wszystkich wymagań aktualnie obowiązującego standardu. Wśród treści programowych uwzględniono więc te zagadnienia, które zostały wprowadzone jako nowe do w/w standardu, jak np. specyficzne trudności w uczeniu się historii w szkole podstawowej (profilaktyka, diagnoza, pomoc) – na zajęciach z dydaktyki historii; rozwój fizyczny, motoryczny, poznawczy, emocjonalny, społeczny, moralny na zajęciach z psychologii rozwojowej czy procesy skutecznego komunikowania się w sytuacjach edukacyjnych. Wśród treści programowych realizowanych na zajęciach dla specjalności nauczycielskiej jest wiele zagadnień wykraczających poza obowiązkowy standard kształcenia, służących poszerzeniu wiedzy i kompetencji studentów przygotowujących się do wykonywania zawodu nauczyciela historii, jak np. świadomość historyczna, kultura historyczna, formy narracji historycznej, retoryka, edukacja performatywna szkolna edukacja lokalna i regionalna w odniesieniu do historii Wielkopolski, wykorzystująca najnowsze osiągnięcia historiografii i dydaktyki historii w tym zakresie.

Studia I stopnia trwają 6 semestrów i wymagają zdobycia 180 punktów ECTS. Ich program obejmuje łącznie 2065h zajęć bądź w przypadku historii ogólnej 1975h zajęć i został podzielony na część wspólną dla wszystkich studentów (zajęcia ogólne), część realizowaną w postaci poszczególnych specjalności oraz zajęcia do wyboru, a w przypadku historii ogólnej - na część wspólną, zajęcia do wyboru i tematyczne ścieżki międzyprzedmiotowe. Zajęcia ogólne realizowane są przez 6 semestrów i koncentrują się na kursie historii w układzie chronologicznym. Obejmują 1015h z bezpośrednim kontaktem nauczyciela akademickiego i 89 punktów ECTS. Z kolei na zajęcia ze specjalności przeznaczono 480h i 37 punktów ECTS, w przypadku historii ogólnej w miejsce specjalności wprowadzono tematyczne ścieżki międzyprzedmiotowe, o łącznym wymiarze 390h i 37 punktów ECTS. Nakład pracy własnej studenta jest zatem na ścieżce *historia ogólna* nieco większy niż w przypadku pozostałych specjalności.

Na studiach II stopnia zajęcia wspólne dla wszystkich studentów kierunku historia trwają 4 semestry i są realizowane w ujęciu problemowym. Obejmują one 180h w bezpośrednim kontakcie z nauczycielem akademickim (29 punktów ECTS), natomiast zajęcia na specjalnościach oraz ścieżki międzyprzedmiotowe na *historii ogólnej* to 360h i 36 punktów ECTS. Na studiach II stopnia 108 pkt. ECTS zostało przydzielone zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie historia, do których przyporządkowany jest kierunek studiów. Łącznie na studiach II stopnia realizowane jest 870h zajęć, co wraz z pracą własną studenta daje 120 punktów ECTS. Zarówno na studiach I, jak i II stopnia udział zajęć z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego w programie studiów jest właściwy.

Rozkład godzin i punktów ECTS w planie studiów I stopnia jest proporcjonalny. W pierwszym semestrze studenci realizują przedmioty wprowadzające do studiowania dyscypliny (wprowadzenie do historii, wprowadzenie do specjalności historycznych, e-historia) oraz rozpoczynają chronologiczny kurs historii, następnie decydują o wyborze specjalności i od drugiego semestru równolegle z poznawaniem kolejnych epok opanowują treści i umiejętności z zakresu specjalności, realizują zajęcia do wyboru oraz doskonałą język obcy, w ostatnim semestrze studiów koncentrują się na historii najnowszej i przygotowaniu pracy dyplomowej. Za właściwy uznać należy rozkład godzin zajęć i punktów ECTS także w planie studiów II stopnia. Czas przeznaczony na realizację poszczególnych zajęć zasadniczo jest właściwy i zapewnia możliwość osiągnięcia założonych efektów uczenia się. Wyjątek stanowi lektorat języka łacińskiego na studiach I stopnia. 60h zajęć przy zbyt tradycyjnym – zdaniem studentów – sposobie uczenia języka łacińskiego nie pozwala na dobre opanowanie materiału niezbędnego do osiągnięcia efektu: „potrafi czytać proste teksty źródłowe w jednym z języków starożytnych” (K U016) oraz kontynuowania nauki np. w ramach paleografii łacińskiej. Problem ten znajduje swoje potwierdzenie w „Ankiecie samooceny studentów w zakresie osiągnięcia efektów uczenia się na kierunku historia”, przeprowadzonej w roku akademickim 2020/2021. Studenci najkrytyczniej odnieśli się właśnie do umiejętności czytania w języku łacińskim. Efekt K U16 uzyskał najniższą ocenę - 3,220 (w skali do 5), podczas gdy zdecydowana większość efektów oceniana była powyżej 4.

Sekwencja zajęć na studiach I i II stopnia jest zasadniczo właściwa. Jedyne zastrzeżenia budzi sekwencja zajęć na specjalność nauczycielskiej na studiach I stopnia w odniesieniu do zajęć z emisji głosu. Przedmiot ten realizowany jest w 5 semestrze studiów, podczas gdy praktyki pedagogiczne w szkole, wymagające umiejętności pracy głosem studenci odbywają po 4 semestrze. **Rekomenduje się** zmianę

kolejności tych zajęć, tak aby studenci odbywający praktykę w szkole byli przygotowani do właściwego, zgodnego z zasadami BHP, korzystania z głosu jako ważnego narzędzia w pracy codziennej nauczyciela.

W programie studiów przewagę mają zajęcia prowadzone w formach aktywizujących. Sumarycznie więcej jest bowiem ćwiczeń, konwersatoriów i warsztatów – a w przypadku specjalności nauczycielskiej także laboratoriów – niż wykładów. I tak na studiach I stopnia 46% godzin zajęć to wykłady, a 54% - ćwiczenia, konwersatoria i warsztaty. Na studiach II stopnia przewaga zajęć konwersatoryjno-warsztatowo-ćwiczeniowych w stosunku do wykładów jest jeszcze większa, wartości te wynoszą odpowiednio 67% i 34%. Takie proporcje form aktywizujących do form wykładowych sprzyjają osiągnięciu efektów uczenia się we wszystkich trzech kategoriach: wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

Program studiów I stopnia obejmuje zajęcia umożliwiające wybór modułów zajęć, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS, koniecznej do ukończenia studiów na tym poziomie, które pozwalają studentom na elastyczne kształtowanie ścieżki kształcenia. Należą do nich zajęcia do wyboru, proseminaria, seminaRIA dyplomowe oraz grupa przedmiotów specjalnościowych. Na studiach II stopnia przyjęto podobną zasadę i poza wyborem ścieżki specjalnościowej, studenci decydują także o wyborze seminarium dyplomowego, a także grupy zajęć ogólnouczeniowych oraz tzw. wykładów mistrzowskich, poświęconych rezultatom aktualnie prowadzonych badań.

Stosowane metody dydaktyczne można podzielić na klasyczne (tradycyjne) i aktywizujące. Do pierwszych zaliczyć należy wykłady – informacyjne, syntetyczne, problemowe. W niewielkim stopniu wykorzystana jest metoda wykładu konwersatoryjnego, aktywizującego uczestników i skłaniającego do rozwiązywania stawianych problemów. Metody aktywizujące dominują w trakcie ćwiczeń, warsztatów i zajęć seminaryjnych, prowadząc do pogłębiania umiejętności, takich jak praca w zespole, kreatywne myślenie, zapisu informacji, rozwiązywania problemów, wymiany poglądów, podejmowania decyzji, rozwijania wyobraźni historycznej. W sposób szczególny nowoczesne metody aktywizujące są wykorzystywane na zajęciach dla specjalności nauczycielskiej, gdzie prowadzący stosują m.in.: „burzę mózgów”, technikę analizy SWOT, technikę drzewka decyzyjnego, metodę „kuli śniegowej”, konstruowanie „map myśli”, grę dydaktyczną/symulacyjną, projekt itp. Przykłady wykorzystania tych metod można znaleźć w sylabusach dla studiów I stopnia (*podstawy pedagogiki dla nauczycieli, cz. 1, podstawy psychologii dla nauczycieli, cz. 1, dydaktyka historii, coaching edukacyjny dla nauczycieli, regionalizm w edukacji historycznej*) i II stopnia (*dydaktyka historii, cz. 2, podstawy pedagogiki dla nauczycieli, cz. 2, podstawy psychologii dla nauczycieli, cz. 2, dydaktyka performatywna dla historyków, edukacja historyczno-regionalna – projekt badawczy, literackie reprezentacje przeszłości, wizualne reprezentacje przeszłości*). Prowadzący zajęcia stosują też zaawansowane techniki informacyjno-komunikacyjne, które pozwalają na stosowanie materiałów multimedialnych, przygotowanie prezentacji, kart pracy, testów, tekstów i ćwiczeń sprzyjających poszerzaniu wiedzy i doskonaleniu umiejętności świadomego korzystania z wiedzy naukowej w rozwiązywaniu problemów badawczych i analizowanych problemów historycznych. W celu udostępnienia studentom materiałów dydaktycznych dla studentów w formie elektronicznej prowadzący umieszczają je na platformach MS TEAMS i MOODLE, które wykorzystywane były także w warunkach pandemii, gdy kształcenie miało charakter zdalny.

Prowadzący zajęcia dydaktyczne dostosowują metody pracy do wymogów studentów z niepełnosprawnościami. Na podkreślenie zasługuje fakt rzeczywistej współpracy nauczycieli

akademickich z pełnomocniczką ds. studenckich i kształcenia w zakresie wsparcia studentów z niepełnosprawnościami oraz z koordynatorką wydziałową.

Kształcenie w zakresie języka obcego na studiach I stopnia obejmuje udział w lektoracie z języka nowożytnego (do wyboru: j. angielski, j. niemiecki, j. francuski) w wymiarze 120h zajęć, który kończy się w 5. semestrze egzaminem certyfikacyjnym na poziomie B2 ESOKJ. Kompetencje językowe na studiach II stopnia kształcone są w ramach lektoratów z języka nowożytnego przez 2 semestry. Podczas 60h zajęć (4 punkty ECTS) studenci czytają teksty historyczne/przedmiotowe w języku obcym i poznają terminologię specjalistyczną. Wymiar godzin i punktów ECTS pozwala na osiągnięcie określonego w PRK poziomu umiejętności językowych.

Program studiów na kierunku historia przewiduje realizację zajęć z zakresu nauk społecznych, którym przypisano ustawową liczbę punktów ECTS (nie mniejszą niż 5), jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk społecznych, w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż nauki społeczne. Na studiach I stopnia są to zajęcia z *podstaw ekonomii* (30h/5 punktów ECTS) oraz *podstaw przedsiębiorczości* (15h/1 ECTS). Na studiach II stopnia jest to przede wszystkim przedmiot *ekonomia i systemy gospodarczo-społeczne w XX i XXI wieku* (30h/5 ECTS), dotyczący relacji między przeszłością a teraźniejszością oraz powiązań historii z aktualnymi problemami społecznymi i gospodarczymi. Nauki społeczne obecne są także w programach poszczególnych specjalności.

Standard kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela określony w rozporządzeniu MNiSW z dnia 25 lipca 2019 roku (Dz.U. z 2019 r. poz. 1450) realizowany jest łącznie na obu poziomach studiów. Studia I stopnia poświęcono przygotowaniu do pracy w zawodzie nauczyciela historii w szkole podstawowej, a studia II stopnia – w szkole ponadpodstawowej. Zgodnie ze standardem, zajęcia z bloku psychologiczno-pedagogicznego oraz z zakresu dydaktyki historii są zintegrowane z praktyką szkolną i prowadzone w odpowiedniej proporcji w formach aktywizujących: konwersatoriach i zajęciach w tzw. szkole ćwiczeń. Liczba godzin obowiązkowych praktyk zawodowych na ocenianym kierunku nie budzi zastrzeżeń. Sekwencja zajęć w ramach przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela przewiduje prawidłową kolejność wprowadzania najpierw treści z zakresu psychologii, potem pedagogiki, a następnie dydaktyki ogólnej i dydaktyki historii. Wyjątkiem jest realizacja zajęć z emisji głosu w 5 semestrze, po odbyciu pierwszej praktyki przedmiotowej. Liczba godzin zajęć przypisana do poszczególnych bloków zajęć (B, C i D wg standardów ministerialnych) jest właściwa, a łączny nakład pracy studenta poprawnie został oszacowany.

Organizacja procesu kształcenia na kierunku historia umożliwia jego dostosowanie do potrzeb studentów z niepełnosprawnościami, co uregulowane jest m.in. w „Procedurze zapewniania studentom dostępności kształcenia, wsparcia w procesie uczenia się, partycypacji społecznej, rozwoju naukowym oraz w zakresie świadczeń”. Studenci z niepełnosprawnościami mogą liczyć m.in. na zmianę formy udziału w zajęciach, przygotowanie materiałów w alternatywnych formach zapisu oraz na zmianę trybu sesji egzaminacyjnej.

Integralną częścią procesu kształcenia na specjalności *archiwistyka i zarządzanie dokumentacją* i specjalności *nauczycielskiej* są studenckie praktyki zawodowe. Studenci zobowiązani są zrealizować następujący wymiar praktyk: specjalność archiwistyka i zarządzanie dokumentacją - 120 h zarówno na studiach pierwszego jak i drugiego stopnia, specjalność nauczycielska – praktyka

zawodowa historia i praktyka psychologiczno-pedagogiczna odpowiednio 60 h i 15 h na studiach pierwszego i drugiego stopnia.

Osiągnięcie efektów uczenia się założonych dla praktyk na specjalności archiwistycznej jest możliwe w okresie przewidzianym na realizację praktyk. Wymiar praktyk na specjalności nauczycielskiej oraz efekty uczenia się są zgodne ze standardem kształcenia. Uczelnia prawidłowo odniosła efekty uczenia się przypisane do praktyk do kierunkowych efektów uczenia się, jak również do charakterystyk Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Uczelnia, w okresie ograniczenia funkcjonowania uczelni z uwagi na stan epidemii umożliwiła studentom realizację praktyk zawodowych w formie zdalnej. Żaden student nie złożył jednak wniosku o realizację praktyk w tej formie.

Nadzór nad organizacją praktyk sprawują opiekunowie praktyk, którzy dokonują również weryfikacji osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się. Opiekunami są nauczyciele akademicki prowadzący zajęcia na ocenianych studiach. Posiadają oni kompetencje i doświadczenie, które pozwalają na prawidłową organizację praktyk oraz weryfikację stopnia uzyskania przez studentów efektów uczenia się. Aspekty organizacyjne praktyk na ocenianym kierunku studiów ocenia się pozytywnie.

Uczelnia wymaga realizacji praktyki w ściśle określonych podmiotach. Ich dobór jest prawidłowy i zapewnia uzyskanie przez studentów efektów uczenia się. Studenci mogą realizować praktykę w instytucjach, z którymi Uczelnia posiada stałe porozumienia o współpracy, to jest ze szkołami podstawowymi i ponadpodstawowymi, archiwami, muzeami i bibliotekami oraz Instytutem Pamięci Narodowej. Zakres działalności poszczególnych instytucji został zweryfikowany pod kątem możliwości uzyskania przez studentów zakładanych efektów uczenia się.

Uczelnia zapewnia studentom wystarczającą liczbę miejsc odbywania praktyk. Student ma również możliwość realizacji praktyki w podmiocie wybranym przez siebie samodzielnie. W takim przypadku podpisywane jest porozumienie w sprawie realizacji praktyk. Nie zawiera ono jednak odniesienia do zakładanych efektów uczenia się. Praktykodawca nie ma więc możliwości zapoznania się z efektami uczenia się, a składając podpis na porozumieniu nie potwierdza, że student będzie mógł uzyskać te efekty. **Rekomenduje się** wprowadzenie w treści porozumienia odniesienia do efektów uczenia się przyporządkowanych do praktyk zawodowych.

Uczelnia stosuje ustandaryzowane wzory dokumentów dotyczących realizacji praktyk w postaci dziennika praktyk. Dla praktyk na specjalności *nauczycielskiej* zastosowano dodatkowo arkusz osiągniętych efektów uczenia się, na którym zakładowy opiekun praktyk potwierdza uzyskanie przez studenta konkretnych efektów uczenia się. Dokument taki nie był dotąd stosowany dla praktyk na specjalności *archiwistyka i zarządzania dokumentacją*, ale Uczelnia zamierza od nowego roku akademickiego wprowadzić arkusz efektów uczenia się osiągniętych podczas praktyk zawodowych również na tej specjalności. Sposób weryfikacji i oceny osiągnięcia efektów uczenia się zakładanych dla praktyk określony został w Regulaminie praktyk oraz w sylabusie. Zgodnie z założeniami, zaliczenie to dokonywane jest przez opiekuna praktyk na podstawie dziennika praktyk, hospitacji i arkusza osiągniętych efektów uczenia się. Student realizujący praktykę zobowiązany jest opisać w dzienniku wykonane zadania. Wzór dziennika praktyk przewiduje możliwość wskazania przez studenta uwag, obserwacji czy wniosków dotyczących przebiegu praktyki, co umożliwia Uczelni ocenę jakości praktyk w danej instytucji. Studenci poznają program praktyk i zasady ich ewaluacji na zajęciach wprowadzających, a po ukończeniu praktyk na zajęciach podsumowujących wspólnie z nauczycielem

akademickim oceniają ich przebieg formułując uwagi co do przebiegu praktyk, ich efektywności i ew. zmian, jakie należy dokonać w ich programie.

Uczelnia prowadzi hospitację praktyk i dokonuje wyrывkowej kontroli realizowania praktyk przez studentów, co pozytywnie wpływa na motywowanie studentów do rzeczywistego wywiązywania się z obowiązków związanych z praktykami. W okresie stanu epidemii wizytację zastąpiono kontrolą wykonywaną telefonicznie przez opiekuna praktyk.

Uczelnia wykazała, że sylabus praktyki został ustalony przy współpracy z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego. Sylabus praktyki, osoby sprawujące nadzór nad praktykami z ramienia Uczelni, realizacja praktyk, efekty uczenia się osiągnięte na praktykach podlegają systematycznej ocenie w ramach procesu doskonalenia programu studiów z udziałem przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego oraz studentów. Weryfikacji podlega lista podmiotów współpracujących z Uczelnią w zakresie praktyk zawodowych. W procesie tym, uwzględniane są również opinie studentów przedstawiane w dziennikach praktyk.

Zajęcia na ocenianym kierunku odbywają się od poniedziałku do piątku, a plan zajęć uwzględnia zasadę, że zajęcia kursowe w jednym dniu nie mogą przekraczać 4 zajęć. Zwykle odbywają się w półtoragodzinnych interwałach zegarowych z piętnastominutową przerwą, rozpoczynają się nie wcześniej niż o 9.00 i kończą nie później niż o 19.15. Taka organizacja zajęć zasadniczo jest zgodna z zasadami higieny uczenia się. W roku akademickim 2021/2022, zgodnie z zarządzeniami Rektora UAM ze względu na sytuację epidemiczną, część wykładów (przekraczająca liczbę 30 zapisanych uczestników) odbywa się na odległość (za pomocą aplikacji MS TEAMS) w wyznaczonym dniu tygodnia, w przypadku kierunku historia - w piątek.

Egzaminy z przedmiotów wspólnych są równomiernie rozłożone, studenci zdają od 2 do 3 egzaminów w semestrze. Na poszczególnych specjalnościach w całym cyklu kształcenia liczba egzaminów przedstawia się następująco: archiwistyka i zarządzanie dokumentacją – 3; nauczycielska – 5; historia wojskowości – 5; mediewistyka – 2; polityka i media w dziejach – 0. Na studiach II stopnia obowiązuje 1 egzamin dla wszystkich studentów oraz egzaminy w ramach przedmiotów z poszczególnych specjalności. Na specjalności *archiwistyka i zarządzanie dokumentacją* studenci zdają 3 egzaminy, na nauczycielskiej – 1; historii wojskowości – 3; mediewistyce – 4; polityce i mediach w dziejach – 0. Należy ograniczyć dysproporcję w liczbie egzaminów dla poszczególnych specjalności – obecnie student historii wojskowości na studiach I i II stopnia musi zdać 8 egzaminów specjalnościowych, natomiast student specjalności polityka i media w dziejach ani jednego. Zespół wizytujący PKA rekomenduje usunięcie tego nierównomiernego obciążenia studentów egzaminami np. poprzez zmianę formy zaliczenia na poszczególnych specjalnościach.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 2

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Treści programowe uwzględniają aktualny stan wiedzy i metodyki badań w dyscyplinie historia, do której jest przyporządkowany kierunek, jak również wyniki działalności naukowej uczelni w tej dyscyplinie. Nie zawsze jednak umożliwiają pełną realizację efektów uczenia się. Nie uwzględniają bowiem – z wyjątkiem dwóch specjalności: nauczycielskiej oraz archiwistyki i zarządzania

dokumentacją) zastosowania wiedzy z zakresu historii i umiejętności właściwych dla warsztatu historyka w działalności zawodowej. Brak także treści pozwalających na opanowanie umiejętności pisanie tekstów popularnonaukowych.

Treści programowe w zakresie przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela obejmują pełny zakres treści programowych zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS, umożliwiającą studentom osiągnięcie większości efektów uczenia się. Zbyt mała liczba godzin lektoratu z języka łacińskiego sprawia, że nie każdy student „potrafi czytać proste teksty źródłowe w jednym z języków starożytnych”.

Harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Metody kształcenia w większości przypadków są zorientowane na studentów, motywują ich do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się oraz umożliwiają studentom osiągnięcie efektów uczenia się, w tym w szczególności umożliwiają przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności.

Przedmiotowe efekty uczenia się zakładane dla praktyki zawodowej mają charakter specyficzny, są dostosowane do celów kształcenia, a ich weryfikacja jest możliwa. Treści programowe określone dla praktyki, ich wymiar, a także umiejscowienie praktyk w planie studiów, jak również dobór miejsc odbywania praktyk, zapewniają możliwość osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się. Sposób dokumentowania przebiegu praktyk i weryfikacji efektów uczenia się jest właściwy. Kompetencje i doświadczenie oraz kwalifikacje opiekunów praktyk umożliwiają prawidłową realizację praktyk. Specyfika miejsc odbywania praktyk jest zgodna z potrzebami procesu nauczania i uczenia się i umożliwia osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się oraz prawidłową realizację praktyk. Organizacja praktyk i nadzór nad ich realizacją odbywa się w oparciu o formalnie przyjęte i opublikowane zasady. Uczelnia podejmuje wystarczające działania mające na celu weryfikację czy studenci realizują praktykę w rzeczywistości. Sylabus praktyk, osoby sprawujące nadzór nad praktykami z ramienia Uczelni, realizacja praktyk, efekty uczenia się osiągnięte na praktykach podlegają systematycznej ocenie w ramach procesu doskonalenia programu studiów z udziałem przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego oraz studentów.

Organizacja procesu nauczania zapewnia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na nauczanie i uczenie się oraz weryfikację i ocenę efektów uczenia się.

Organizacja procesu nauczania i uczenia się w zakresie przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela jest zgodna z regułami i wymaganiami w zakresie sposobu organizacji kształcenia zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

W analizie stanu faktycznego zostały sformułowane rekomendacje dotyczące zdiagnozowanych uchybień. Propozycja oceny *kryterium spełnione częściowo* wynika z nieprawidłowości dotyczących:

- 1) braku treści programowych na studiach I i II stopnia umożliwiających osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się;
- 2) nieadekwatności liczby godzin zajęć z języka łacińskiego, prowadzonych w bezpośrednim kontakcie z nauczycielem akademickim do założonych efektów uczenia się.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

1. Zapewnienie treści programowych, które umożliwią pełną realizację efektów uczenia się zdefiniowanych dla studiów I i II stopnia.
2. Dostosowanie liczby godzin zajęć z języka łacińskiego do założonych dla tych zajęć efektów uczenia się.
3. Podjęcie działań naprawczych zapobiegających występowaniu nieprawidłowości, które stały się podstawą do sformułowania powyższych zaleceń.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

Zasady rekrutacji są bezstronne, przejrzyste i zapewniają kandydatom równe szanse w podjęciu studiów. Zasady rekrutacyjne zapewniają też pełny udział w procesie rekrutacyjnym osób z niepełnosprawnościami.

Na studia I stopnia kandydaci są przyjmowani na podstawie konkursu świadectw, w którym pod uwagę brane są oceny z części pisemnej egzaminu dojrzałości: z języka polskiego (poziom podstawowy: waga 0,10; poziom rozszerzony: waga 0,2), z języka obcego nowożytnego (poziom podstawowy: waga 0,15; poziom rozszerzony: waga 0,3), oraz dowolnego przedmiotu innego niż język obcy nowożytny (poziom podstawowy: waga 0,25; poziom rozszerzony: waga 0,5). Wśród reguł rekrutacji brakuje elementów selektywnych. Od kandydatów oczekuje się jedynie pozytywnej oceny ze świadectwa maturalnego, nie obowiązują żadne progi punktowe. Studentem na kierunku historia może więc zostać każdy maturzysta, który zdał egzaminy maturalne, bez względu na wyniki tych egzaminów oraz bez względu na poziom wiedzy z historii, bo egzamin maturalny z historii nie jest wymagany. Zasady rekrutacji nie zostały zatem powiązane z oceną kompetencji niezbędnych do osiągnięcia efektów uczenia się zdefiniowanych dla kierunku, nie są selektywne i nie zapewniają kandydatów o wstępnej wiedzy i umiejętnościach pozwalających na efektywne studiowanie historii. Uczelnia korzystając z bardzo dużego limitu miejsc (290) przyjmuje wszystkich chętnych, których w ostatnich 3 latach było mniej niż

wolnych miejsc (179-229 osób). Kompetencje niezbędne do studiowania historii weryfikuje dopiero pierwszy rok studiów.

W procesie rekrutacyjnym na studia II stopnia przyjmowani są zarówno kandydaci, którzy ukończyli studia I stopnia na kierunku historia oraz na pokrewnym kierunku: humanistyka w szkole – polonistyczno-historyczne studia nauczycielskie, jak i absolwenci wszystkich innych kierunków studiów. Pierwsi przyjmowani są na podstawie oceny na dyplomie ukończenia studiów licencjackich, pozostali na podstawie wyników z rozmowy kwalifikacyjnej z zakresu treści programowych studiów I stopnia kierunku historia. Uczelnia przyjmując bardzo duży limit przyjęć (250) nie określiła żadnych progów punktowych, co oznacza, że na studia II stopnia przyjęty zostanie każdy kandydat będący absolwentem historii czy jakiegokolwiek innego kierunku studiów. Potwierdzają to wyniki rekrutacji z ostatnich lat (64-102 osoby). Rekrutacja jest zatem pozornie selektywna. Nie zapewnia też w pełni kandydatów o kompetencjach adekwatnych do pogłębiania wiedzy (przedmiotowej i metodologicznej) oraz umiejętności z historii. Rozmowa nie sprawdza bowiem umiejętności przygotowania tekstu naukowego w dyscyplinie historia. Dla większości absolwentów innych kierunków niż *historia* pierwszego stopnia (humanistycznych i niehumanistycznych) praca magisterska będzie pierwszym doświadczeniem badawczym w życiu z zakresu historii i pierwszym tekstem historycznym tworzonym samodzielnie. Studenci ci nie przeszli kursów wprowadzających do studiów historycznych ani cyklu zajęć z nauk pomocniczych historii. Z tego powodu **rekomenduje się** opracowanie i wdrożenie systemowych rozwiązań wspierających absolwentów studiów niehistorycznych, które pomogłyby zniwelować ich niższe kompetencje w zakresie wiedzy i umiejętności w dyscyplinie, do której przyporządkowano kierunek studiów w stosunku do kolegów kończących studia historyczne pierwszego stopnia.

Opracowane w Uczelni procedury zapewniają możliwość identyfikacji efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz oceny ich adekwatności w zakresie odpowiadającym efektom uczenia się określonym w programie studiów. Zajmuje się tym powoływana doraźnie przez dziekana Komisja ds. potwierdzenia efektów uczenia się. Z kolei procedury opisane w Regulaminie Studiów UAM zapewniają możliwość identyfikacji efektów uczenia się uzyskanych w innej uczelni, w tym uczelni zagranicznej. Przeliczaniem ocen uzyskanych na zewnątrz zgodnie z opisanymi regułami zajmują się wydziałowi koordynatorzy programów ERSMUS + oraz MOST.

Zasady weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się oraz postępów w procesie uczenia się opisane są w Regulaminie Studiów Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Określa on m.in. skalę ocen, terminy, w których ocena powinna być dokonana oraz zasady postępowania w sytuacjach, gdy student zgłasza zastrzeżenia do oceny. Zgodnie z Regulaminem, warunki i tryb przeprowadzania egzaminów i zaliczeń są ustalane i ogłaszane nie później niż 14 dni od rozpoczęcia zajęć w każdym semestrze. Zasady weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się umożliwiają równe traktowanie studentów, w tym studentów z niepełnosprawnościami, którym zapewnia się dostosowanie formy weryfikacji efektów uczenia się do ograniczeń wynikających z niepełnosprawności.

Regulamin studiów wyraźnie narzuca osobom prowadzącym zajęcia obowiązek wskazania w sylabusie zasad zaliczenia danego przedmiotu i przedstawienia ich na pierwszych zajęciach. Podobnie jest w przypadku kryteriów i warunków przeprowadzenia egzaminów – należy je podać na pierwszych zajęciach w semestrze. Określenie sposobu zaliczenia zajęć (zaliczenie z oceną lub egzamin) zawiera obowiązujący w Uczelni wzór sylabusu przedmiotu, w którym znajdują się także informacje dotyczące

sposobu weryfikacji osiągnięcia przedmiotowych efektów uczenia się oraz kryteriów oceny zaliczenia. Te ogólne zasady umożliwiają więc w pełni równe traktowanie studentów w procesie weryfikacji efektów uczenia się, w tym możliwość stosowania metod sprawdzania efektów uczenia się do potrzeb studentów z niepełnosprawnością. Obowiązek sformułowania kryteriów oceniania stwarza natomiast warunki do rzetelności i przejrzystości procesu weryfikacji oraz wiarygodności i porównywalności ocen.

Na ocenianym kierunku studiów nie zawsze wykorzystuje się możliwości szczegółowego określenia kryteriów oceny efektów uczenia się osiąganych przez studentów i często informuje się jedynie studentów o tym, jakie będą zastosowane formy kontroli osiągnięć oraz jaka jest skala ocen. Z tak ogólnej i niepełnej informacji nie wynika, jaka jest waga poszczególnych zadań w ocenie końcowej z danego przedmiotu. W ujednoliconych wzorach sylabusów znajduje się ogólna informacja o sposobach oceniania stopnia osiągnięcia efektów, jednak nie zawiera ona informacji o szczegółowych kryteriach stosowanych dla poszczególnych ocen, tzn. o poziomie wymagań na poszczególne oceny. Nie zawiera także informacji jaką wagę w całości procesu oceniania mają poszczególne elementy zaznaczone w sylabusie, np. przy wskazaniu konkretnych sposobów z listy dostępnej w sylabusie kolokwium, esej, dyskusja, test itp.) student nie otrzymuje informacji o poziomie wymagań na konkretną ocenę oraz o minimalnych wymaganiach niezbędnych do zaliczenia zajęć. W związku z tym **rekomenduje się** uzupełnienie sylabusów o szczegółowe kryteria oceniania oceniania osiągnięć studenta.

Regulamin studiów określa zasady przekazywania studentom informacji zwrotnej dotyczącej stopnia osiągnięcia efektów uczenia się na każdym etapie studiów oraz na ich zakończenie. Egzaminy i zaliczenia ustne są dokumentowane przez wykładowców, a w okresie kształcenia zdalnego również w Uniwersyteckim Systemie Obsługi Studiów w postaci zapisu pytań i zagadnień egzaminacyjnych/zaliczeniowych i protokołu zaliczenia. Zaliczenia w formie pisemnej zawierają komentarz wykładowcy bądź informację o wyniku. Analiza prac etapowych wskazuje na różny stopień przygotowania informacji zwrotnej dla studenta o uzyskanych wynikach. W przypadku kolokwium jest to niekiedy informacja o ocenie ze wskazaniem pytań zaliczonych i niezaliczonych, ale pozbawiona komentarza. Znacznie lepiej wypada informacja zwrotna w przypadku prac pisemnych – esejów, rozprawek, prac problemowych. Tu prowadzący zajęcia nanoszą komentarze w trybie recenzji, wskazując na błędy formalne oraz błędy merytoryczne, ale także komentując uproszczone i błędne opinie, zalecając konkretną literaturę uzupełniającą, w celu rozwiązania problemu. **Rekomenduje się** zwrócenie uwagi na sposób weryfikowania osiągnięć studentów zwłaszcza w przypadku kolokwiów i konieczność przygotowania dla studentów jasnej informacji zwrotnej o kryteriach, na podstawie których przyznano konkretną ocenę. Stosowany na ocenianym kierunku studiów szczegółowy katalog metod i sposobów oceniania został opracowany w tabeli i jest dostępny w każdym sylabusie zajęć. Jego zróżnicowanie na poziomie poszczególnych zajęć ogranicza się jednak z reguły do zakresienia odpowiedniej metody w tabelce. Istnieje możliwość wskazania innych (spoza tabeli) metod, jednak w zasadzie prowadzący nie wychodzą poza ustalony zestaw. Dominują egzaminy (ustny lub pisemny), kolokwium, esej, projekt, aktywność na zajęciach, praca własną i praca w grupie). Brakuje szczegółowych informacji o sposobie przydzielania pytań na egzaminie ustnym, brak informacji o sposobie oceny pracy własnej studenta. **Rekomenduje się** precyzyjne określenie warunków, form i kryteriów zaliczenia egzaminu w celu usunięcia tych nieścisłości. Przykładem dobrych rozwiązań w tym zakresie są przedmioty specjalności nauczycielskiej, w przypadku której w większym zakresie stosuje się inne metody weryfikacji stopnia osiągnięcia efektów uczenia się, odnoszące się adekwatnie zarówno do kategorii wiedzy i umiejętności,

jak i kompetencji społecznych. Odrębną metodą jest tu także analiza konspektów opracowanych przez studentów. W przypadku zajęć z języków obcych stosowane metody weryfikacji są różnorodne i precyzyjnie określone.

Ogólne zasady dyplomowania UAM, obejmujące m.in. jego etapy, harmonogram i procedurę sprawdzania oryginalności pracy z wykorzystaniem systemu antyplagiatowego opisuje Regulamin studiów UAM i rozporządzenia Rektora UAM. Dla ocenianego kierunku uchwałami Rady Programowej kierunku historia przyjęto szczegółowe, specyficzne i w większości trafne zasady przygotowania prac licencjackich i magisterskich oraz przeprowadzania egzaminów dyplomowych. Wszystkie techniczne kwestie związane z dyplomowaniem są opisane klarownie. Za niewłaściwy należy uznać sposób zdefiniowania wymogów merytorycznych w stosunku do prac dyplomowych na studiach I i II stopnia. W przypadku prac licencjackich wskazano, że praca „powinna mieć postać rozprawy naukowej i zawierać przejrzystą analizę wybranego tematu”, ale jednocześnie praca licencjacka „może mieć charakter odtwórczy i opierać się tylko na literaturze przedmiotu”. Niejasne jest określenie roli źródeł w pracach dyplomowych na pierwszym stopniu. Wskazuje się, że „właściwie [źródła] dla podjętego zagadnienia” mogą być wykorzystane, „co powinno podnosić ocenę pracy”, ale ich użycie nie jest obowiązkowe. Zatem praca licencjacka może nie potwierdzać podstawowych efektów uczenia się takich jak np. znajomość „metod analizy i interpretacji źródeł” na zakończenie studiów. Za niewłaściwe należy uznać też sformułowanie o „odtwórczej” roli pracy licencjackiej. W przypadku pracy magisterskiej użycie źródeł jest obligatoryjne, a „praca ma mieć charakter twórczy”, nie może stanowić prostej kontynuacji pracy licencjackiej. Niestety, oprócz szczegółowo opisanej większej objętości pracy (licencjat 30-60 stron; praca magisterska: 70-120) zasadnicza różnica merytoryczna między pracą dyplomową na pierwszym i drugim stopniu jest nieściśła. Owszem celem pracy magisterskiej jest nabycie umiejętności prowadzenia pracy badawczej oraz prezentacji wyników badań własnych, ale według przyjętych przez Uczelnię zasad praca licencjacka również powinna mieć charakter naukowy, „a jej struktura powinna być zbliżona do pracy magisterskiej”. W dodatku oba typy prac dyplomowych są oceniane według takiego samego formularza oceny. W związku z powyższymi uwagami **rekomenduje się** przygotowanie bardziej czytelnych kryteriów merytorycznych sporządzania prac dyplomowych kończących studia I i II stopnia z zaznaczeniem różnic wynikających z efektów uczenia się na obu etapach studiów.

Analiza prac etapowych oraz pracy dyplomowych potwierdza osiąganie przez studentów efektów uczenia się. Wydział Historii UAM monitoruje też pozycję absolwentów na rynku pracy. Do 2019 r. zajmował się tym wydziałowy Zespół ds. kontaktów z absolwentami, obecnie realizuje się to dzięki specjalnej ankiecie badającej losy absolwentów oraz czerpiąc dane z Ogólnopolskiego Systemu Monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów Szkół Wyższych. Prace etapowe i egzaminacyjne (w formie pisemnych kolokwium, projektów prac pisemnych, prac pisemnych i problemowych prac pisemnych) zostały przeprowadzone zgodnie z sylabusem zajęć, obejmowały problematykę wskazaną w sylabusie, odnosząc się do efektów uczenia się, tam wskazanych. Rodzaj, forma i metodyka prac etapowych i egzaminacyjnych oraz dyplomowych są dostosowane do poziomu studiów i efektów uczenia się w dyscyplinie historia. Także analizowane przez członków zespołu prace dyplomowe spełniają zasady dyplomowania. Praktyczna obserwacja prac etapowych i egzaminacyjnych pokazała jednak problemy ze sposobem komunikowania kryteriów oceny. W przypadku kolokwium pisemnego – studenci uzyskali jedynie informację o zaliczeniu lub nie (na kartkach prowadzący zaznaczył, które odpowiedzi są błędne, nie wskazano szczegółowych kryteriów oceny za kolokwium. Podczas oceny projektu pracy i jego wykonania studenci otrzymali informację zwrotną – w trybie recenzji prowadzący

wskazywał na błędy merytoryczne i językowe oraz wskazywał potrzebę uzupełnienia, poprawy, nie wskazano jednak szczegółowych kryteriów oceny. Również sprawdzający problemową pracę pisemną przekazał studentom informację zwrotną w trybie recenzji, uwagi dotyczyły błędów formalnych, konstrukcji pracy oraz błędów merytorycznych, ale nie wskazano szczegółowych kryteriów oceny. Z kolei w przypadku prac licencjackich trudno zachować jednolity system sprawiedliwego oceniania. Zarówno promotorzy prac, jak i recenzenci, decydują się na wystawianie najwyższych ocen za prace napisane bez użycia źródeł (np. "Geneza i rozwój turniejów rycerskich w Anglii do XIII wieku"; "Obraz faktyczny czy przekłamany. Odzew kina polskiego na konsekwencje stalinizmu w latach 1956-1989"). Oznacza to, że wbrew założeniom opisanym w przepisach, źródło nie jest elementem decydującym o podniesieniu oceny, bo, nawet bez jego użycia możliwe jest otrzymanie oceny maksymalnej.

Studenci ocenianego kierunku, zwłaszcza II stopnia uczestniczą w projektach badawczych realizowanych na Wydziale Historii UAM oraz są autorami lub współautorami artykułów naukowych. Uczestniczą także w przedsięwzięciach naukowych i popularyzujących naukę we współpracy z poznańskimi instytucjami kultury.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 3

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Warunki rekrutacji na studia historyczne I i II stopnia (kryteria i procedury) są przejrzyste i bezstronne oraz zapewniają kandydatom równe szanse w podjęciu studiów na ocenianym kierunku. Gwarantują także osobom z niepełnosprawnościami pełny udział w procesie rekrutacyjnym. Nie są to jednak zasady selektywne, umożliwiające dobór kandydatów posiadających wstępną wiedzę i umiejętności na poziomie niezbędnym do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

Zastrzeżenia budzą też wymagania merytoryczne stawiane pracom licencjackim i magisterskim. Różnica między nimi w obowiązujących przepisach nie jest przedstawiona klarownie i wymaga doprecyzowania.

W analizie stanu faktycznego zostały sformułowane rekomendacje dotyczące zdiagnozowanych uchybień. Propozycja oceny *kryterium spełnione częściowo* wynika z nieprawidłowości dotyczących braku selektywności w procedurach rekrutacyjnych na studia historyczne I i II stopnia.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

1. Uzupełnienie zasad rekrutacji o element selektywny, gwarantujący dobór kandydatów o kompetencjach niezbędnych do studiów historycznych, zarówno na studiach na I, jak i II stopnia.
2. Podjęcie działań naprawczych zapobiegających występowaniu nieprawidłowości, które stały się podstawą do sformułowania powyższych zaleceń.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

Zajęcia na kierunku historia prowadzi 97 spośród 114 pracowników naukowo-dydaktycznych zatrudnionych na Wydziale Historii UAM oraz 15 doktorantów i 7 pracowników spoza wydziału. W minimalnym stopniu korzysta się z usług zewnętrznych, spoza uczelni. Zdecydowaną większość kadry prowadzącej zajęcia stanowią doświadczeni naukowcy i dydaktycy: doktorzy habilitowani, profesorowie uniwersyteccy i tytularni. Posiadają oni aktualny i udokumentowany dorobek naukowy umożliwiający prawidłową realizację zajęć, w tym nabywanie kompetencji badawczych przez studentów. Zakres specjalizacji naukowych wykładowców jest bardzo szeroki i obejmuje pod względem chronologicznym wszystkie podstawowe epoki historyczne, a także bogaty przekrój problemów zarówno z historii Polski, regionalnej, jak i powszechnej. Liczebność kadry (97 osób) w stosunku do liczby studentów (559 w bieżącym roku akademickim) można uznać za optymalną (ok. 5-6 studentów na jednego pracownika), a zarówno stan zatrudnienia, jak i liczba studentów, w ostatnich latach są stosunkowo stabilne, mimo istotnej redukcji liczby studentów po I roku. Zgodnie z obowiązującymi przepisami ponad 75% godzin zajęć na kierunku prowadzonych jest przez nauczycieli akademickich zatrudnionych w UAM w Poznaniu jako w podstawowym miejscu pracy. Pensa dydaktyczne nie wzbudza zastrzeżeń (adiunkt-210 godzin; profesor-180 rocznie). Należy podkreślić, że na zniżkę godzinową mogą liczyć nie tylko kierownicy projektów grantowych, ale także doświadczeni pracownicy, którzy osiągnęli 65 rok życia. Obciążenie godzinowe poszczególnych nauczycieli akademickich umożliwia zatem prawidłową realizację zajęć. Za obsadę zajęć dydaktycznych odpowiada prodziekan ds. spraw studenckich i kształcenia, który przydział poszczególnych przedmiotów konsultuje z ponadzakładowymi zespołami dydaktycznymi. Zapewnia to dobre wykorzystanie kompetencji naukowych i dydaktycznych pracowników. W związku z sytuacją pandemiczną i koniecznością prowadzenia zajęć w trybie zdalnym kadra dydaktyczna przeszła szereg szkoleń z zakresu obsługi platform: MS Teams i MOODLE, służących podniesieniu jakości dydaktyki akademickiej. Na specjalizacji nauczycielskiej zajęcia prowadzą pracownicy wydziału, którzy należą do Zespołu Dydaktyki Historii, posiadający odpowiednie doświadczenie i publikacje w zakresie dydaktyki historii. Ponadto część przedmiotów takich jak np.: *emisja głosu*, *coaching edukacyjny* i innych jest prowadzonych przez pracowników Ośrodka Koordynacyjno-Programowego Kształcenia Nauczycieli UAM. Wszystkie osoby przygotowujące studentów do wykonywania zawodu nauczyciela mają odpowiednia kompetencje oraz kwalifikacje umożliwiające osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się określonych w standardzie przygotowującym do wykonywania zawodu nauczyciela.

Polityka kadrowa Wydziału Historii UAM gwarantuje dobór nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na studiach historycznych na transparentnych zasadach, uwzględniających dorobek naukowy, doświadczenie i osiągnięcia dydaktyczne. Choć wszyscy pracownicy wydziału są aktywni naukowo, widoczna jest tendencja do skupiania opieki nad pracami dyplomowymi, a także ich recenzowania w grupie badaczy posiadających co najmniej stopień doktora habilitowanego, stanowiących aż 76% pracowników wydziału. Odbywa się to przy wyraźnym ograniczeniu roli doktorów, którzy mogą uczestniczyć w procedurach dyplomowania dopiero po upływie 5 lat od osiągnięcia stopnia doktora, co utrudnia zdobywanie doświadczenia w kształtowaniu umiejętności badawczych studentów.

Osoby prowadzące zajęcia mają szanse podnoszenia swoich kompetencji dydaktycznych (m.in. dzięki specjalnym projektom, jak np. „Nowoczesna dydaktyka” i „Nowoczesna dydaktyka dla efektywnej

edukacji na Wydziale Historycznym UAM” oraz stażom zagranicznym), także z kształcenia na odległość. Otrzymują też pomoc ze strony wydziałowego koordynatora ds. kształcenia zdalnego oraz Ośrodka Wsparcia Kształcenia na Odległość. Ta ostatnia instytucja na bazie doświadczeń zebranych podczas kolejnych etapów epidemii przygotowała rekomendacje dotyczące praktycznych zasad kształcenia zdalnego.

Nauczyciele akademicki prowadzący zajęcia na studiach historycznych na UAM są regularnie oceniani przez studentów w procedurze dwuetapowej. Podstawowym elementem oceny jakości pracy dydaktycznej są anonimowe ankiety, do semestru zimowego 2019/20 wypełniane przez słuchaczy w formie papierowej, a obecnie w wersji elektronicznej w systemie USOS. Studenci wypełniają ankiety raz w semestrze w odniesieniu do wszystkich zajęć, a pracownik ma prawo zapoznać się z ich wynikiem. Zbiorczą informację o ocenie swoich pracowników przez studentów otrzymują również kierownicy zakładów i pracowni. Drugą część ocen studenckich stanowią ankiety ogólnouczelniane oceniające kształcenie w ramach konkretnego kierunku studiów. Mogą być one uzupełniane fokusowymi wywiadami grupowymi ze studentami poszczególnych lat czy specjalizacji. Wyniki ankiet są analizowane przez Radę Programową, która rekomenduje podjęcie konkretnych działań np. naprawczych lub doskonalących w kolejnym roku akademickim.

Ponadto wszyscy pracownicy są poddawani ocenie okresowej, która obejmuje nie tylko na działalność naukową i organizacyjną pracowników, ale też dydaktyczną. Ocena ta uwzględnia wyniki ankiet studenckich. Regularnie kierownicy zakładów, pracowni i prodekan ds. studenckich i kształcenia przeprowadzają hospitacje zajęć odbywanych stacjonarnie i zdalnie. Wyróżniający się pracownicy (najwyżej oceniani przez studentów w ankiecie) mogą otrzymać nagrody przyznawane za działalność dydaktyczną, w tym nagrodę rektora „Praeceptor Laureatus”. Stworzono więc na Wydziale Historii UAM warunki pracy motywujące do doskonalenia warsztatu dydaktycznego.

Wypracowane na wydziale mechanizmy współzycia społecznego pracowników i studentów pozwalają reagować na przypadki zagrożenia, przemocy czy dyskryminacji. Istotną rolę w procesie rozwiązywania konfliktów odgrywają pełnomocnicy Rektora ds. równego traktowania, pełnomocnik dziekana ds. studenckich czy wreszcie Zespół Wsparcia Mediacyjnego Szkoły Nauk Humanistycznych UAM, do którego należą pracownicy Wydziału Historii, których kompetencje medacyjne potwierdzono certyfikatem Polskiego Centrum Mediacji (oddział w Poznaniu). Zespół na prośbę stron konfliktu (zarówno w relacjach nauczyciel akademicki – student, jak i w środowisku samych nauczycieli akademickich) podejmuje próbę rozwiązania problemu, który leży u źródeł konfliktu i znalezienia wyjścia z sytuacji konfliktowej jak najlepszego dla obu stron, stara się zapobiec eskalacji sporu, udziela wsparcia stronom będącym w konflikcie. Zespół organizuje też warsztaty i szkolenia dla nauczycieli akademickich oraz kontynuuje podnoszenie kompetencji własnych.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 4

Kryterium spełnione

Uzasadnienie:

Kompetencje i doświadczenie, kwalifikacje oraz liczba nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami zapewniają prawidłową realizację zajęć oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

Kompetencje i doświadczenie oraz kwalifikacje nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami w zakresie przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Polityka kadrowa zapewnia dobór nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia, oparty o transparentne zasady i umożliwiający prawidłową realizację zajęć, uwzględnia systematyczną ocenę kadry prowadzącej kształcenie, przeprowadzaną z udziałem studentów, której wyniki są wykorzystywane w doskonaleniu kadry, a także stwarza warunki stymulujące kadrę do ustawicznego rozwoju.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

- Systemowe wsparcie dla mediacyjnego rozwiązywania konfliktów w miejscu pracy, polegające na działaniu Zespołu Wsparcia Mediacyjnego Szkoły Nauk Humanistycznych UAM i rozwijaniu kompetencji mediacyjnych pracowników Wydziału Historii współtworzących zespół.

Zalecenia

Brak

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Zajęcia dla studentów kierunku historia odbywają się w 4 salach o charakterze wykładowym, w 17 salach ćwiczeniowych 30-osobowych i 1 sali 20-osobowej. Dwie sale są przeznaczone do pracy odpowiednio na specjalności nauczycielskiej oraz specjalności archiwistyka i zarządzanie dokumentacją i są wyposażone w adekwatne pomoce dydaktyczne. Zajęcia mogą odbywać się także w sali komputerowej (16 stanowisk). Dodatkowo prowadzący mają do dyspozycji 4 sale seminaryjne: 3 mieszczą po 16 osób, a 1 – 30 osób. W całym gmachu studenci mają dostęp do szybkiej sieci WiFi Eduroam.

Wszystkie wymienione sale są wyposażone w nowoczesny sprzęt komputerowy i multimedialny oraz oświetlenie wielowariantowe, a sale wykładowe i ćwiczeniowe mają nagłośnienie. Dodatkowo sale wykładowe są wyposażone w rzutniki do materiałów papierowych, a jedna z nich w profesjonalny sprzęt służący do prowadzenia wideokonferencji. Sale wykładowe oraz sala komputerowa są klimatyzowane.

Uczelnia zapewnia wysoki poziom infrastruktury informatycznej. Dysponuje ona wystarczającą liczbą sal komputerowych. W sali komputerowej i przeznaczonej dla specjalności nauczycielskiej zostały zamontowane tablice interaktywne zintegrowane ze sprzętem komputerowym. W salach dydaktycznych wymieniono istniejący sprzęt na nowocześniejszy. Wydział Historii w 2021 r. zakupił 21 komputerów Dell OptiPlex 7480 AIO do sal 30-osobowych oraz 2 komputery Dell OptiPlex 7080 SFF do sal 3.130 i 3.131. Wszystkie zakupione komputery są wyposażone w mikrofony, głośniki i kamery. Ponadto zakupiono również dla pracowników dydaktycznych mobilne dyski zewnętrzne, kamery internetowe i mikrofony.

Studenci specjalności archiwistyka i zarządzanie dokumentacją korzystają w czasie zajęć z Zintegrowanego Systemu Informacji Archiwalnej ZoSIA, wykorzystywanego w archiwach państwowych oraz innych jednostkach posiadających archiwa, a przeznaczonego do opracowania (ewidencji i inwentaryzacji) zbiorów archiwalnych na wszystkich poziomach ich hierarchicznej struktury – od całego archiwum aż po obiekt archiwalny. Studenci uczą się także obsługi programu Otwarty System Archiwizacji (OSA). Uczelnia zapewnia studentom specjalności archiwistyka i zarządzanie dokumentami możliwość zapoznania się z systemem do elektronicznego obiegu dokumentów EZD. Studenci nie wykonują jednak czynności we wskazanym programie, lecz uczestniczą w wykładzie dotyczącym jego funkcjonowania. **Rekomenduje się** zapewnienie rzeczywistego dostępu do wskazanego programu, co pozwoli studentom osiąść umiejętność przydatną w przyszłej pracy zawodowej.

Wymienione wyposażenie techniczne jest w pełni zgodne z aktualnymi potrzebami procesu nauczania i uczenia się, a odpowiednia liczba sal sprawia, że zajęcia odbywają się w komfortowych warunkach. Urządzenia i środki dydaktyczne wykorzystywane w trakcie zajęć są adekwatne do rzeczywistych potrzeb przyszłej pracy badawczej oraz zawodowej studentów kierunku historia, również tych studiujących na specjalności nauczycielskiej.

Studenci ocenianych studiów mogą korzystać z zasobów Biblioteki Collegium Historicum z magazynem kompaktowym, magazynem dla pracowników naukowych oraz przestrzenią wolnego dostępu do księgozbioru. W tej ostatniej znajduje się czytelnia dla 150 osób, w której czytelnicy mają swobodny dostęp do ponad 113 250 książek i ponad 40 300 czasopism. Pracę w Bibliotece Collegium Historicum ułatwiają 2 samoobsługowe skanery z możliwością skanowania publikacji do pamięci USB oraz wydruku skopiowanych danych. Dodatkowo dostępny jest również skaner płaski do kopiowania dokumentów w formacie A3.

Księgozbiór Biblioteki Collegium Historicum liczy 383 159 woluminów książek i czasopism oraz 42 505 zbiorów specjalnych (starodruki, dokumenty kartograficzne, dokumenty graficzne, druki muzyczne i materiały audiowizualne; stan na 31 XII 2020). Zbiory Biblioteki są podzielone na pięć sekcji: Archeologii, Etnologii i Antropologii Kulturowej, Historii, Muzykologii oraz Wschodoznawstwa. Szósta Sekcja Historii Sztuki zlokalizowana jest w siedzibie Instytutu Historii Sztuki. Nad zasobami i obsługą każdej sekcji czuwają kompetentni bibliotekarze. Biblioteka ma również bogatą kolekcję map ściennych (147 map), gry historyczne oraz muzykalia. Studenci mają dostęp do ponad 8000 pozycji nagrań dźwiękowych i audiowizualnych z muzyką z różnych epok, na różnych nośnikach (płyty analogowe, CD i DVD). Oprócz Biblioteki Collegium Historicum studenci kierunku historia mają dostęp do zasobów Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu oraz innych bibliotek wydziałowych UAM.

Wypożyczalnia Biblioteki Uniwersyteckiej oferuje studentom w wolnym dostępie podręczniki z historii. Stanowią one ponad 6700 woluminów, które zajmują 30 regałów. Studenci mogą skorzystać także z oferty Wypożyczalni Międzybibliotecznej oraz możliwości pracy w 4 czytelniach, z czego 1 przeznaczona jest dla nauk humanistycznych, a inna zbiorów specjalnych i regionalnych.

Studenci mogą korzystać między innymi z zasobów Wirtualnej Biblioteki Nauki, bibliotek cyfrowych, w tym Academica dająca dostęp do zbiorów cyfrowych Biblioteki Narodowej. Ze strony Biblioteki Uniwersyteckiej możliwy jest również dostęp do bogatego zbioru cyfrowych baz danych, spośród których co najmniej 10 dotyczy tematyki historycznej.

Studenci mogą korzystać także z infrastruktury Wydziału poza godzinami zajęć celem prowadzenia badań naukowych oraz na potrzeby działalności kół naukowych oraz samorządu studenckiego. Uczelnia zadbała, aby udostępnione przez nią oprogramowanie było możliwe do wykorzystania poza godzinami zajęć. Zapewnia też studentom możliwość korzystania z aplikacji pakietu Office 365.

Dwie największe sale wyposażono w pętle indukcyjne ułatwiające korzystanie z nagłośnienia studentom niedosłyszącym. W budynku Collegium Historicum znajdują się 3 windy. Każda z sal dydaktycznych opisana została numerem (zapisanym również w alfabecie Braille'a i w formie kodu QR). Dodatkowo w bibliotece znajduje się pomieszczenie wyposażone w komputer i specjalistyczne oprogramowanie, które odczytuje w ciągu kilku sekund, po uprzednim zeskanowaniu, tekst (także w językach obcych), przystosowane dla osób z dysfunkcjami wzroku.

Oprócz wspomnianych wyżej udogodnień można wymienić miejsca parkingowe, podjazdy przed wejściami do budynku i wewnątrz budynku, odpowiedniej szerokości drzwi wejściowe do wszystkich sal czy 7 przystosowanych toalet, w których zamontowane są przyciski przywołania skomunikowane z portiernią.

Do kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, Uniwersytet korzysta także ze swojej platformy e-learningowej MOODLE, a od początku pandemii wykładowcy korzystają z platformy MS TEAMS. Zarówno studenci, jak i nauczyciele akademicy potwierdzili, że wdrożone rozwiązania w pełni zapewniają efektywność procesu nauczania i uczenia się. Zwraca uwagę, bogate wyposażenie techniczne sal dydaktycznych, które w połączeniu z udostępnianą w ramach UAM nowoczesną infrastrukturą informatyczną i specjalistycznym oprogramowaniem, które jest na co dzień używane w pracy zawodowej i w działalności naukowej, w pełni umożliwiają skuteczną realizację zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem bogatego wachlarza zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych.

Wydział Historii stale i systematycznie współpracuje z samorządem studenckim. Z inicjatywy studentów infrastruktura wzbogacona została o dodatkowe tablice informacyjne, stoły i krzesła w holu głównym, miejsca do odpoczynku i rekreacji na terenie budynku czy o stojaki do rowerów. Z inicjatywy studentów zmieniono również ajenta barku. Dzięki takim działaniom studenci współtworzą atmosferę budynku, w którym studiują. Nie można również zapominać o wzbogacaniu księgozbioru biblioteki Collegium Historicum oraz Biblioteki Uniwersyteckiej. Konieczność zakupu książek można zgłaszać za pomocą strony internetowej Biblioteki Uniwersyteckiej (menu „Zaproponuj kupno książki”), a także w ramach organizowanych w budynku targów książki. Na ten cel przeznaczony jest corocznie specjalny fundusz dziekana. Książki są kupowane również ze względu na zalecaną w sylabusach literaturę dla studentów. Władze Wydziału dokonują corocznej inwentaryzacji infrastruktury we współpracy z samorządem studenckim. Zdiagnozowane potrzeby w ramach infrastruktury są realizowane na bieżąco.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 5

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Sale i specjalistyczne pracownie dydaktyczne oraz ich wyposażenie są zgodne z potrzebami procesu nauczania i uczenia się oraz są adekwatne w stosunku do rzeczywistych warunków przyszłej pracy badawczej lub zawodowej. Umożliwiają one osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w tym przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności oraz prawidłową

realizację zajęć. Infrastruktura informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, pomoce i środki dydaktyczne, aparatura badawcza, specjalistyczne oprogramowanie są sprawne, nowoczesne i aktualne. Umożliwiają one prawidłową realizację zajęć, w tym z wykorzystaniem zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych.

Liczba, wielkość i układ pomieszczeń, ich wyposażenie techniczne, liczba stanowisk badawczych, komputerowych, licencji na specjalistyczne oprogramowanie są dostosowane do liczby studentów oraz liczebności grup i umożliwiają prawidłową realizację zajęć, w tym samodzielne wykonywanie czynności badawczych przez studentów.

Lokalizacja bibliotek, liczba, wielkość i układ pomieszczeń bibliotecznych, ich wyposażenie techniczne, liczba miejsc w czytelni, udogodnienia dla użytkowników, godziny otwarcia zapewniają warunki do komfortowego korzystania z zasobów bibliotecznych w formie zarówno tradycyjnej jak i cyfrowej.

Uczelnia zapewnia w pełni zgodność infrastruktury dydaktycznej, naukowej i bibliotecznej oraz zasad korzystania z niej z przepisami BHP.

Uczelnia zapewnia studentom dostęp do sieci bezprzewodowej oraz do pomieszczeń dydaktycznych, laboratoriów naukowych, komputerowych, specjalistycznego oprogramowania poza godzinami zajęć, w celu wykonywania zadań, realizacji projektów oraz prowadzenia działalności społecznej.

Uczelnia w sposób pełny i kompleksowy zapewnia dostosowanie infrastruktury dydaktycznej, naukowej i bibliotecznej do potrzeb osób z niepełnosprawnością, w sposób zapewniający tym osobom pełny udział w kształceniu i prowadzeniu działalności naukowej oraz korzystaniu z technologii informacyjno-komunikacyjnej, a także likwidację barier w dostępie do sal dydaktycznych, pracowni i laboratoriów, jak również zaplecza sanitarnego.

Posiadana przez Uczelnie infrastruktura informatyczna i oprogramowanie stosowane w kształceniu z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość umożliwia synchroniczną i asynchroniczną interakcję między studentami a nauczycielami akademickimi i innymi osobami prowadzącymi zajęcia, jest połączona z innymi systemami uczelnianymi. Infrastruktura informatyczna została dostosowana do potrzeb studentów o specjalnych potrzebach edukacyjnych, w tym studentów z niepełnosprawnościami. Ponadto, studenci mają zapewniony dostęp do wirtualnych laboratoriów i specjalistycznego oprogramowania wspomagającego kształcenie z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

Brak

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Uczelnia prowadzi współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów. Zasady tej współpracy określają dokumenty regulujące funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia. Uczelnia, z uwagi na stan pandemii, w sposób sprawny przeniosła współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym na tryb zdalny. Zmieniona organizacja współpracy nie wpłynęła negatywnie na jej jakość.

Proces doskonalenia programu studiów we współpracy z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego prowadzony jest w ramach działalności Rady Ekspertów Zewnętrznych oraz Zespołu ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia Przyszłych Nauczycieli Historii. Rada Ekspertów Zewnętrznych jest gremium o charakterze konsultacyjnym. W jej skład wchodzi przedstawiciele instytucji oświatowo-kulturalnych i biznesu tj. np. Archiwum Państwowe w Poznaniu, Muzeum Historii Miasta Poznania, Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu. Ważnymi zadaniami Rady są aktywizacja kontaktów z instytucjami publicznymi, pozarządowymi, przedsiębiorstwami, a także promocja oferty edukacyjno-badawczej i zwiększenie rozpoznawalności Wydziału Historii w środowiskach, które nie są bezpośrednio związane z jego działalnością naukową. Podejmowane Przez Radę tematy dotyczą m.in. metod promocji studiów historycznych i opiniowania programów studiów pod kątem ich przydatności na rynku pracy oraz oczekiwań pracodawców. Z kolei Zespół ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia Przyszłych Nauczycieli Historii, obejmuje grono doświadczonych nauczycieli – praktyków, aktywnych w opiece nad studentami historii na specjalności nauczycielskiej w realizacji przez nich obowiązkowych praktyk w szkołach.

Uczelnia posiada porozumienia z Archiwum Państwowym w Poznaniu, PAN – Biblioteką Kórnicką w Kórniku, Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu, Wielkopolskim Muzeum Niepodległości, Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy, Poznańskim Centrum Dziedzictwa oraz Fundacją Rozwoju Miasta Poznania. Porozumienia zakładają współpracę w celu doskonalenia praktyk oraz staży studenckich, dostarczanie informacji o oczekiwaniach pracodawców wobec absolwentów Wydziału Historii, udział przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego w procesie inicjowania i realizowania przez studentów prac dyplomowych oraz innych projektów badawczych oraz podejmowania działań na rzecz promocji realizowanych na Wydziale Historii kierunków kształcenia. Współpraca prowadzona na podstawie wskazanych porozumień ma charakter rzeczywisty i jest efektywna.

Wnioski i uwagi, dotyczące kształcenia na ocenianym kierunku studiów, przedkładane przez pracodawców, wynikają w szczególności z obserwacji wiedzy i umiejętności studentów i absolwentów ocenianych studiów podczas praktyk, a także z innych form kontaktu i współpracy tych podmiotów ze studentami. Uwagi i opinie zgłaszane przez interesariuszy zewnętrznych, z którymi nawiązano współpracę są analizowane przez władze Uczelni i brane pod uwagę przy projektowaniu zmian programu studiów. W wyniku konsultacji z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego do programu studiów wprowadzono m. in. mechanizmy wyboru ścieżek między przedmiotowych, a na studiach drugiego stopnia wprowadzono grupę zajęć pod nazwą wykłady mistrzowskie.

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym skutkuje włączaniem interesariuszy zewnętrznych do prowadzenia zajęć dydaktycznych oraz modyfikacją treści programowych zajęć przygotowujących - szczególnie w ramach specjalności nauczycielskiej i specjalności: archiwistyka i zarządzanie dokumentacją - do pracy zawodowej. Innym wymiarem współdziałania z partnerami instytucjonalnymi jest zapraszanie ich przedstawicieli na spotkania ze studentami oraz wizyty studyjne, jak również organizacja licznych konferencji naukowych z udziałem praktyków.

Na spotkaniu przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego z zespołem oceniającym obecnych było wielu przedstawicieli instytucji współpracujących m. in. takich jak Biblioteka Kurnicka, VI Liceum Ogólnokształcące w Poznaniu, Archiwum Państwowe w Poznaniu, Muzeum Miasta Poznania, Fundacja Zakłady Kurnickie i IPN. Wyrazili oni pozytywne opinie na temat jakości współpracy z Uczelnią oraz potwierdzili, że ich sugestie dotyczące programu studiów oraz sposobu prowadzenia kształcenia są uwzględniane.

Wydział Historii monitoruje pozycję absolwentów kierunku historia na rynku pracy. Monitoring ten prowadzony był do 2019 r. przez Zespół ds. kontaktów z absolwentami, badający losy absolwentów w ramach Instytutu Historii. W wyniku przekształceń strukturalnych Instytutu Historii w Wydział Historii zespół ten zaprzestał prac, aby wznowić działalność w pierwszym kwartale 2021 r. Informacje na temat losów absolwentów pozyskiwane są także z Ogólnopolskiego Systemu Monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów Szkół Wyższych (dalej ELA) oraz z ankiety badającej losy absolwentów. Wyniki pracy Zespołu nie stanowiły dotąd podstawy do modyfikacji programu studiów.

Uczelnia prowadzi i dokumentuje cykliczne przeglądy współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w zakresie oceny poprawności doboru instytucji współpracujących, skuteczności form współpracy i wpływu jej rezultatów na program studiów i doskonalenie jego realizacji, co umożliwia jej podsumowanie dotychczasowych dokonań. Działania te wykonuje Kolegium Dziekańskie. Kolegium analizuje jakość realnej współpracy wyrażanej aktywnością podmiotów i instytucji otoczenia społeczno-gospodarczego w różnych obszarach działalności. Wynikiem tych analiz było znaczące rozszerzenie składu Rady Ekspertów Zewnętrznych oraz Zespołu ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia Przyszłych Nauczycieli Historii.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 6

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Rodzaj, zakres i zasięg działalności instytucji otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym pracodawców, z którymi Uczelnia stale współpracuje w zakresie projektowania i realizacji programu studiów, jest zgodny z dyscypliną, do której kierunek jest przyporządkowany, koncepcją i celami kształcenia oraz wyzwaniem zawodowego rynku pracy właściwego dla kierunku. Współpraca z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego jest prowadzona systematycznie i przybiera formy adekwatne do celów kształcenia i potrzeb wynikających z realizacji programu studiów i osiągania przez studentów efektów uczenia się.

Okresowe przeglądy współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów, obejmujące ocenę poprawności doboru instytucji współpracujących, skuteczności form współpracy i wpływu jej rezultatów na program studiów i doskonalenie jego realizacji, osiąganie przez studentów efektów uczenia się i losy absolwentów, są przeprowadzane na podstawie formalnie przyjętych założeń. Uczelnia podsumowuje sposób realizacji przyjętych celów na płaszczyźnie współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, co pozytywnie wpływa na skuteczność podejmowanych działań doskonalących.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

- Skuteczne funkcjonowanie wyspecjalizowanego gremium przedstawicieli pracodawców zajmującego się kwestiami kształcenia przyszłych nauczycieli historii - Zespół ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia Przyszłych Nauczycieli Historii, złożonego z nauczycieli historii opiekującymi się studentami, którzy realizują obowiązkowe praktyki.

Zalecenia

Brak

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

Umiędzynarodowienie procesu kształcenia na studiach historycznych prowadzonych na Wydziale Historii UAM odbywa się na kilka sposobów. Pierwszy z nich wiąże się z programem Erasmus+. Wydział Historii UAM ma podpisanych aż 66 umów o współpracy w ramach kierunku studiów, obejmujących uczelnie z Włoch, Francji, Czech, Cypru, Węgier, Litwy, Niemiec, Słowacji, Holandii, Hiszpanii i Turcji. Zaowocowało to pobytem w Poznaniu 48 studentów zagranicznych i spędzeniem przynajmniej semestru na uczelni zagranicznej 74 studentów historii UAM. Ponadto z programu wymiany skorzystało 21 pracowników. Oprócz umów zawartych w ramach programu Erasmus+ Wydział Historii UAM prowadzi od wielu lat wymianę w ramach współpracy naukowo-dydaktycznej z Uniwersytetem we Fryburgu i Strasburgu.

Umiędzynarodowieniu sprzyja też przynależność UAM do europejskiego konsorcjum uniwersytetów EPICUR, dzięki której oferta przedmiotów do wyborów dla studentów historii została poszerzona o grupę wykładów w języku angielskim. Zakres ich propozycji został też rozbudowany dzięki zatrudnieniu przez Wydział Historii UAM na umowę zlecenie badaczy z zagranicy oraz zapraszaniu na wykłady naukowców z innych krajów przebywających na stażach na innych wydziałach UAM.

Na wysoki poziom umiędzynarodowienia procesu dydaktycznego wpływa też działalność naukowa pracowników Wydziału Historii UAM. Sieć indywidualnych kontaktów naukowych owocuje współpracą międzynarodową nie tylko w zakresie *stricto* badawczym, ale też przyjazdem do Poznania wykładowców z zagranicy jako profesorów wizytujących, a także współorganizacją konferencji o charakterze międzynarodowym. Symbolem zauważalnej międzynarodowej rozpoznawalności środowiska historyków UAM jest powierzenie mu organizacji XXIII Międzynarodowego Kongresu Nauk Historycznych. Warto podkreślić, że choć tradycyjna wymiana naukowo-dydaktyczna (Erasmus+; indywidualne umowy) związana jest z uczelniami z krajów Unii Europejskiej, to bardzo żywe są również relacje z ośrodkami ukraińskimi (Charków, Drohobycz, Lwów, Mikołajów) i do niedawna rosyjskimi.

Rodzaj, zakres i zasięg umiędzynarodowienia studiów historycznych na Wydziale Historii UAM są zgodne z koncepcją i celami kształcenia. Wpisują się też w politykę i cele operacyjne uczelni, która dąży do nadania uniwersytetowi rangi ważnego ośrodka akademickiego w Europie. Potwierdzeniem aspiracji jest poddanie się międzynarodowej ewaluacji instytucjonalnej przeprowadzonej przez ekspertów Europejskiego Stowarzyszenia Uniwersytetów.

Zarówno Wydział Historii UAM, jak władze centralne uczelni stwarzają możliwości rozwoju międzynarodowej aktywności nauczycieli akademickich i studentów związanej z kształceniem na kierunku historia. W ramach studiów I stopnia studenci mają obowiązkowy lektorat z języka obcego nowożytnego w wymiarze 120 godzin, a na studiach II stopnia zaliczyć muszą 60h lektoratu. W ofercie zajęć do wyboru na studiach historycznych (obu stopni) znajdują się wykłady i ćwiczenia prowadzone w języku angielskim. Dodatkowo studenci mają szansę wybrać zajęcia w języku angielskim spośród przedmiotów ogólnouniwersyteckich. Rekrutacja do udziału w programie Erasmus + odbywa się w sposób transparentny, ma postać rozmowy kwalifikacyjnej. Informacje o możliwości odbycia części studiów na uczelni zagranicznej jest dostępna na stronie internetowej wydziału, pomocą chętnym służą też: wydziałowy koordynator programu, wydziałowy koordynator administracyjny z Biura Obsługi studentów oraz ogólnouczelniane Biuro Programu Erasmus UAM. Pandemia koronawirusa spowodowała spadek możliwości korzystania z wymiany międzynarodowej, co wpłynęło na zmniejszenie w ciągu ostatnich dwóch lat zainteresowania wyjazdami w ramach programu Erasmus +. Zaproponowano więc studentom możliwość uczestniczenia w zajęciach i kursach na odległość w ramach współpracy w programie EPICUR, w tym w EPICUR AMU SUMMER DAYS 2021.

Pobyty studentów na uczelniach zagranicznych podlegają ewaluacji, polegającej na weryfikacji przez koordynatora wydziałowego zrealizowanego za granicą programu oraz wypełnieniu ankiety oceniającej proces dydaktyczny. Monitorowanie całokształtu międzynarodowej wymiany naukowo-dydaktycznej spoczywa na pełnomocniku dziekana ds. współpracy z zagranicą, który ocenia skalę umiędzynarodowienia oraz aktywność międzynarodową studentów i pracowników.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 7

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Zostały stworzone warunki sprzyjające umiędzynarodowieniu kształcenia na kierunku, zgodnie z przyjętą koncepcją kształcenia, to jest nauczyciele akademicki są przygotowani do nauczania, a studenci do uczenia się w językach obcych, wspierana jest międzynarodowa mobilność studentów i nauczycieli akademickich, a także tworzona jest oferta kształcenia w językach obcych, co skutkuje systematycznym podnoszeniem stopnia umiędzynarodowienia i wymiany studentów i kadry.

Umiędzynarodowienie kształcenia podlega systematycznym ocenom, z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

Brak

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

Studenci kierunku historia otrzymują systematyczne wsparcie dydaktyczne, organizacyjne, materialne i pozamaterialne w procesie uczenia się, które przybiera zróżnicowane formy. Jedną z form jest przygotowanie do wejścia na rynek pracy - w Uczelni działa Biuro Karier oferujące szeroki wybór szkoleń w zakresie kompetencji przydatnych przy poszukiwaniu i podejmowaniu pracy zawodowej - uwzględniająca potrzeby studentów zarówno jako przyszłych pracowników, jak i potencjalnych pracodawców, dostosowane do dyscypliny, w ramach której odbywa się kształcenie. Tematyka szkoleń dotyczy kształtowania umiejętności miękkich, zarządzania zespołem, prowadzenia działalności gospodarczej, przedsiębiorczości. Biuro Karier podejmuje się także organizacji targów pracy, kursów dla absolwentów uzupełniających wiedzę zdobytą podczas studiów, monitorowania losów absolwentów.

Studenci historii są aktywizowani do podejmowania działalności naukowej i popularyzatorskiej - między innymi przez możliwość otrzymania Stypendium Rektora, przyznawanego za wyróżniające wyniki w nauce oraz osiągnięcia naukowe, sportowe czy artystyczne. Studenci wyróżniający się w działalności naukowej mogą studiować według indywidualnej organizacji studiów. Studenci historii są autorami lub współautorami licznych publikacji naukowych, artykułów. Podejmują się także organizowania i czynnego udziału w konferencjach naukowych. Aktywność naukowa jest możliwa także dzięki funkcjonowaniu licznych kół naukowych.

Wsparcie studentów z niepełnosprawnościami jest wszechstronnie i realizowane przez Biura Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami, a metody wsparcia i pomocy są dostosowywane do indywidualnych potrzeb oraz rodzaju i stopnia niepełnosprawności studenta. Uczelnia oferuje studentom z niepełnosprawnościami stypendia, a także pomoc psychologiczną, pomoc asystenta i wolontariuszy, szkolenia, transport na zajęcia. Dodatkowo studenci z niepełnosprawnościami mogą ubiegać się o tryb indywidualnej organizacji studiów lub inne alternatywne rozwiązania indywidualne, w tym między innymi, w zakresie wymogów związanych z uczestnictwem w zajęciach czy formą zaliczenia. Indywidualna organizacja studiów może mieć także zastosowanie w przypadku studentek w ciąży czy studentów-rodziców.

Pomoc psychologiczna jest realnie dostępna dla wszystkich studentów. Władze Uczelni dostosowują podaż liczby konsultacji do aktualnego zapotrzebowania ze strony studentów, co miało ogromne znaczenie w czasie pandemii i w okresie powrotu do kształcenia stacjonarnego.

Uczelnia dostrzega także konieczność zapewnienia wsparcia osobom transpłciowym i niebinarnym. Ich opiekunem na Wydziale Historii, tak jak i w innych wydziałach UAM w Poznaniu jest prodziekan ds. studenckich, działający zgodnie z zasadami obowiązującymi na całej uczelni. Z dużym wyczuciem, delikatnością i dyskrecją interweniuje w przypadku skarg na dyskryminacyjne zachowania nauczycieli akademickich lub innych członków społeczności akademickiej, udziela informacji dot. możliwych na Uczelni form wsparcia psychologicznego, przeprowadza na prośbę osoby niebinarnej lub transpłciowej procedurę zmiany danych osobowych (imienia i nazwiska) w systemach informatycznych UAM, współpracuje z Pełnomocnikiem ds. Równego Traktowania na UAM, uczestniczy w kursach ogólnouniwersyteckich i organizuje szkolenia dla pracowników administracyjnych i nauczycieli akademickich Wydziału Historii z równego traktowania osób niebinarnych i transpłciowych oraz możliwych form wsparcia, dba o aktualność i przydatność informacji dostępnych na internetowej stronie Wydziału, w zakładce: Wydział bez dyskryminacji.

Bieżące, adekwatne wsparcie w sprawach studenckich zapewniają opiekunowie roku, w zakresie praktyk zawodowych koordynator praktyk, a w zakresie mobilności koordynator programu Erasmus+ oraz MOST. Studenci mogą zasięgać pomocy oraz zgłaszać uwagi bezpośrednio do Dziekana, Prodziekana. Istotną rolę w komunikacji pomiędzy studentami a kierownictwem kierunku, opiekunami roku, administracją kierunku stanowią studenci, którzy pełnią rolę starostów poszczególnych roczników i przekazują wszelkie bieżące informacje dotyczące aktualności i toków studiów.

Obsługę administracyjną studentów zapewnia wydziałowe Biuro Obsługi Studenta, zajmujące się także przysługującymi studentom świadczeniami pomocy materialnej.

W Uczelni działa samorząd studentów, którego przedstawiciele biorą udział w procesie zapewniania wsparcia studentom, w szczególności w aspekcie pomocy materialnej i monitorowania jakości kształcenia, a także przekazywania istotnych postulatów społeczności studenckiej. Dodatkowo samorząd studentów prowadzi działania mające na celu aktywizację życia społecznego i kulturalnego studentów kierunku historia. Uczelnia zabezpiecza na potrzeby samorządu oraz kół naukowych bazę lokalową i materialną. Przedstawiciele studentów są obecni w ciałach kolegialnych odpowiedzialnych za jakość kształcenia oraz programy studiów i ich ewaluację. W celu zwiększenia efektywności głosu studenckiego **rekomenduje się** zwiększenie reprezentacji studentów w zespołach monitorujących jakość kształcenia na Wydziale.

Studenci mają możliwość anonimowej oceny zajęć dydaktycznych przez cykliczne ankiety zamieszczone w serwisie informatycznym, biorą także udział w weryfikacji jakości bazy dydaktycznej, pracy administracji i innych zasobów Uczelni będących częścią wsparcia oferowanego studentom w osiąganiu efektów uczenia się. Zespół oceniający **rekomenduje** objęcie badaniem jakości kształcenia proces egzaminowania i zaliczania sesji egzaminacyjnej, tak by studenci mogli się odnieść nie tylko do metod dydaktycznych i organizacji zajęć, ale także sposobów weryfikacji założonych efektów uczenia się, porównywalności wymagań i ocen stopnia osiągnięcia efektów uczenia się,

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 8

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Wsparcie oferowane studentom historii w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu ma charakter stały, kompleksowy i zróżnicowany - wynikający z dokumentów, strategii i procedur funkcjonujących w Uczelni, a forma jest dostosowywana do potrzeb studentów i profilu kształcenia. Studenci uzyskują wieloaspektową pomoc w zakresie wchodzenia na rynek pracy, realizacji staży, praktyk i rozwijania umiejętności społecznych, kreowania aktywności sportowych i artystycznych. Studentom daje się możliwość rozwoju oraz motywuje się ich do osiągania wysokich wyników w nauce, a także angażowania się w działalność społeczną, naukową i popularyzatorską - z uwzględnieniem urozmaiconych form. Uczelni działa samorząd studencki, podejmujący liczne inicjatywy oraz biorący aktywny udział w procesie analizy jakości kształcenia i potrzeb studentów. Wielowymiarowość wsparcia w osiąganiu efektów uczenia się dotyczy także osób z niepełnosprawnością, którym Uczelnia oferuje zróżnicowane formy pomocy, dające szansę na pełny udział w studiowaniu. Istotne znaczenie mają podejmowane inicjatywy na rzecz bezpieczeństwa oraz wdrażanie przejrzystej procedur wyjaśniania nieprawidłowości i przeciwdziałania sytuacjom niepożądanym. Wsparcie studentów w procesie uczenia się jest nacechowane szacunkiem wobec studentów jako interesariuszy

wewnętrznych oraz ideą wyrównywania szans w dostępie do szkolnictwa wyższego oraz dbałość o dobrostan studentów, czego przykładem jest polityka wobec studentów transpłciowych oraz szeroko oferowana, stale dostosowywana do aktualnych potrzeb, pomoc psychologiczna.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

- Wdrażana na Wydziale Historii i skuteczna polityka systemowego wsparcia studentów transpłciowych i niebinarnych, której celem jest zapewnienie osobom trans- i niebinarnym pełnego udziału w życiu akademickim, obejmująca pomoc psychologiczną, działania szkoleniowe i uwrażliwiające pracowników Uczelni na problemy osób transpłciowych i niebinarnych, szybką ścieżkę reagowania kryzysowego w przypadku problemów zgłaszanych do prodziekana ds. studenckich, możliwość występowania pod wskazanym przez siebie imieniem w systemie informatycznym Uczelni oraz w codziennych kontaktach pomiędzy studentami oraz wykładowcami.

Zalecenia

Brak

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 9

Uczelnia zapewnia publicznie dostępną informację o kierunku historia. Dostęp zapewniony jest przez ogólnodostępną stronę internetową Uczelni, która posiada także wersję kontrastową oraz deklarację o dostosowaniu witryny do wymogów związanych z dostępnością cyfrową. Strona jest także dostępna w uproszczonej wersji w języku angielskim. Informacje zamieszczone na stronie są skategoryzowane ze względu na potencjalnego odbiorcę - w widocznym miejscu zamieszczono zakładki dla studentów, pracowników, kandydatów oraz zakładkę: współpraca, skierowaną do przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego. Specjalną podstronę stworzono także z myślą o osobach z niepełnosprawnościami, gdzie znajdują się informacje o dostępności budynków uczelnianych oraz oferowanym wsparciu w procesie uczenia się.

Uczelnia prowadzi dedykowany kandydatom serwis rekrutacyjny, w którym zamieszczono podstawowe informacje o ofercie dydaktycznej, w ramach prowadzonych kierunków studiów, w tym w zakresie kompetencji absolwenta, możliwych kierunkach kariery zawodowej, kryteriów, warunków terminów rekrutacji, profilu kształcenia i czasu trwania studiów. Proces rekrutacji zaprezentowany jest także w postaci grafiki i schematów.

Na stronie Uczelni znajdują się informacje o systemie wsparcia studentów - stypendiach, pomocy materialnej, domach studenta, opiekunach roku, planach zajęć, możliwościach wymiany międzynarodowej. Dodatkowo funkcjonuje zakładka zawierająca dane o kształceniu zdalnym - w tym odnośniki do portalu e-learningu Uczelni oraz materiałów związanych z kursami i szkoleniami realizowanymi z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Uczelnia upublicznia, ponadto, informację o procedurach oceny jakości kształcenia - zbiorcze wyniki ankiet studenckich

dotyczących zajęć dydaktycznych oraz raporty z badania losów absolwentów. Specjalna podstrona jest dedykowana Akademickiemu Biuru Karier, na której znajdują się aktualne oferty pracy, staży i szkoleń.

Portal informacyjny UAM w Poznaniu zawiera także link do Biuletynu Informacji Publicznej Uczelni, gdzie dostępne są szczegółowe informacje o prowadzonych kierunkach studiów, w tym o weryfikacji i ocenie efektów uczenia się, zasadach dyplomowania, kwalifikacjach i przyznawanych tytułach zawodowych w ramach kształcenia na kierunku historia. Elementem informacji o kierunku studiów są także sylabusy przedmiotów oraz kierunkowe efekty uczenia się. W Biuletynie zamieszczono także dane o strukturze Uczelni, władzach Uczelni, wewnętrznych aktach prawnych - statut, regulamin studiów, regulamin pracy, uchwały senatu, zarządzenia. Dodatkowo Regulaminy i Instrukcje podzielone są tematycznie, ze względu na adresata - osobno dla studentów i doktorantów, pracowników naukowo-dydaktycznych i pozostałych pracowników.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 9

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

W ramach ocenianego kierunku Uczelnia zapewnia nieograniczony dostęp, bez względu na warunki sprzętowe czy niepełnosprawność, do aktualnych, kompleksowych, klarownych informacji o prowadzonym przez siebie kształceniu na kierunku historia. Prezentacja informacji jest zorientowana na potrzeby interesariuszy, zarówno wewnętrznych jak i zewnętrznych, o czym świadczy przejrzysta kategoryzacja treści na stronie internetowej Uczelni. Istotne jest uwzględnienie potrzeb kandydatów i studentów, w tym kandydatów z zagranicy, którzy mogą zapoznać się z kryteriami i zasadami rekrutacji, metodami weryfikacji efektów uczenia się, planami i programami studiów, a także oferowanymi sposobami wspierania studentów, także studentów z niepełnosprawnościami. Uczelnia zapewnia także dostęp do wewnętrznych przepisów i regulaminów - istotnych zarówno z perspektywy nauczycieli akademickich, jak i studentów. Uczelnia na bieżąco zbiera i analizuje uwagi dotyczące sposobów przekazywania i publicznej informacji w zakresie programów studiów.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

Brak

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 10

W związku z wdrożeniem nowej Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz z wprowadzeniem nowego Statutu Uczelni system zapewniania jakości kształcenia na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu został zmodyfikowany. Opisany w Zarządzeniu nr 68/2020/2021 Rektora

Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 9 marca 2021 r. w sprawie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia kładzie obecnie nacisk na oddolne, skoncentrowane na kierunku studiów doskonalenie jakości kształcenia, wspierane regulacjami i działaniami ogólnouniwersyteckimi oraz rozwiązaniami specyficznymi dla danej dziedziny nauki, wypracowywanymi w ramach szkół dziedzinowych.

Ogólny nadzór merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nad ocenianym kierunkiem studiów sprawuje Prorektor ds. studenckich i kształcenia, na bieżąco za organizację kształcenia na historii odpowiada Prodziekan ds. studenckich i kształcenia. Prorektor ds. studenckich i kształcenia decyzją Rektora przewodniczy także Uniwersyteckiej Radzie ds. Kształcenia, będącej ogólnouczelnianym podmiotem kolegialnym monitorującym i doskonalącym jakość kształcenia. Do zadań URK należy m.in. przygotowywanie i ocena realizacji strategii rozwoju Uniwersytetu w obszarze kształcenia, opracowanie wytycznych dot. tworzenia programów studiów, opiniowanie tworzenia nowych kierunków studiów oraz zmian w programach studiów, opiniowanie warunków i trybu rekrutacji oraz limitów przyjęć, nadzorowanie badań jakości kształcenia i formułowanie na podstawie wyników tych badań rekomendacji doskonalących. W skład rady wchodzi przewodniczący rad ds. kształcenia w szkołach dziedzinowych, nauczyciele akademicki reprezentujący poszczególne szkoły dziedzinowe, studenci, doktoranci oraz przedstawiciele biur tworzących Centrum Wsparcia Kształcenia. Szczegółem pośrednim w strukturze wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia między kierunkiem studiów a poziomem ogólnouczelnianym są rady ds. kształcenia działające w pięciu szkołach dziedzinowych. Wszystkie kierunki humanistyczne należą do Szkoły Nauk Humanistycznych (dalej: SNH), nadzorowanej przez właściwego prorektora. Jest on także członkiem Rady ds. kształcenia SNH, ale nie pełni w niej funkcji przewodniczącego. By uniknąć nadmiernej presji spraw bieżących rolę tę powierzono osobie, która nie pełni żadnej funkcji kierowniczej. W skład rady wchodzi także prodziekani ds. studentów i kształcenia ze wszystkich wydziałów tworzących szkołę oraz nauczyciele akademicki i studenci reprezentujący poszczególne wydziały. Do zadań rady należy m.in.: określanie i realizacja specyficznej dla danej szkoły, ale też spójnej ze strategią Uniwersytetu w obszarze kształcenia polityki jakości kształcenia, opiniowanie wniosków wydziałów o utworzenie kierunku studiów lub zmiany w programie studiów, inicjowanie działań podnoszących jakość kształcenia, w tym doskonalących kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich. Przejawem takiej działalności Rady ds. kształcenia SNH są kursy i szkolenia organizowane dla nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na humanistycznych kierunkach studiów oraz utworzenie Laboratorium Dydaktyki Akademickiej, będącego forum wymiany doświadczeń dydaktycznych pomiędzy wydziałami należącymi do szkoły. Rada podejmuje się także dostosowania rekomendacji sformułowanych przez URK do specyfiki kształcenia na kierunkach humanistycznych oraz wspierania Rad Programowych poszczególnych kierunków studiów w interpretowaniu zasad i dostosowywaniu procedur ogólnouniwersyteckich. Bieżące systematyczne monitorowanie i doskonalenie jakości kształcenia na kierunku historia należy do Rady Programowej kierunku. Wśród zadań szczegółowych rady, złożonej z nauczycieli akademickich i studentów której przewodniczy Prodziekan ds. studentów i kształcenia jest m.in.: przygotowywanie projektów zmian w programie i planie studiów, będących bądź odpowiedzią na postulaty interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, bądź dostosowaniem programu do zmieniających się przepisów prawa bądź efektem cyklicznie przeprowadzanego przeglądu programu i planu studiów, przygotowanie propozycji zasad rekrutacji i limitu przyjęć, ustalanie zasad dyplomowania, zatwierdzanie tematów prac dyplomowych, przeprowadzanie okresowych przeglądów jakości prac dyplomowych, ustalanie zasad obsady kadrowej, z uwzględnieniem wyników ankiet studenckich, ustalanie zasad hospitowania zajęć dydaktycznych, przeprowadzanie okresowego

przeglądu programu studiów, w tym także kart przedmiotów. Przegląd ów obejmuje weryfikację zasadności doboru treści programowych i form zajęć do założonych efektów uczenia się, trafności doboru i usytuowania zajęć w programie studiów, zgodności efektów uczenia się określonych dla zajęć i grup zajęć z efektami zdefiniowanymi dla kierunku studiów.

Proces zatwierdzania, zmiany oraz wycofania programu studiów oraz ustalania zasad rekrutacji i warunków przyjęcia na studia dokonywany jest w sposób formalny, w oparciu o procedury opisane w Zarządzeniu nr 383/2019/2020 Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 9 grudnia 2019 r. w sprawie wytycznych dotyczących zasad tworzenia programów studiów (z późn. zm.).

Projektodawcą zmian w programie studiów jest Rada Programowa. Pozytywnie zaopiniowane przez Samorząd Studencki są następnie kierowane pod ocenę Rady ds. Kształcenia Szkoły Nauk Humanistycznych, a z jej rekomendacją pod obrady Uniwersyteckiej Rady ds. Kształcenia. Pozytywna opinia URK stanowi rekomendację dla Senatu, który zatwierdza zmiany w programie studiów w drodze uchwały.

Podstawą decyzji Rady Programowej Historii dot. zmian w programie studiów bądź w zasadach regulujących różne aspekty kształcenia na kierunku są postulaty zgłaszane przez studentów, nauczycieli akademickich lub przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego oraz wyniki analiz prowadzonych przez Zespół ds. Monitorowania Jakości Kształcenia (dalej: ZMJK), działający na Wydziale Historii i dostarczający niezbędnych danych (wyników badań i wstępnych rekomendacji) pięciu radom programowym tego wydziału. Zakres prowadzonego przez zespół monitoringu jest na tyle szeroki, że w zespole wyodrębniono dziewięć podzespołów odpowiedzialnych za ocenę: programu studiów, polityki informacyjnej, prac dyplomowych, praktyk, sylabusów (kart przedmiotów), progresji studentów i losów zawodowych absolwentów, jakości kształcenia zdalnego, umiędzynarodowienia studiów, współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym. W zespołach tych słabo są jednak reprezentowani studenci. Z ogólnie dostępnej informacji o ich składzie osobowym w bieżącej kadencji wynika, że do ewaluowania jakości kształcenia i formułowania rekomendacji doskonalących zaangażowanych jest tylko dwoje studentów: w zespole ds. jakości kształcenia zdalnego i w zespole ds. umiędzynarodowienia. Zespół oceniający **rekomenduje** zwiększenie – zgodnie z Regulaminem ZMJK na Wydziale Historii UAM - udziału studentów w tym bardzo ważnym dla systemu doskonalenia jakości kształcenia etapie diagnozowania stanu faktycznego w oparciu o wyniki systematycznie prowadzonych badań i przeglądów. Zdarza się bowiem, że problemy sygnalizowane przez studentów w różnego rodzaju ankietach pozostają bez odpowiedzi, co potwierdza analiza kryterium 2. W 2017 r. w „Ankiecie absolwenta studiów licencjackich na kierunku historia” zwracano uwagę na brak możliwości nauki praktycznego zastosowania wiedzy historycznej. Pomimo sformułowanych wówczas postulatów, by wprowadzić lub zwiększyć wymiar praktyk oraz zajęć przygotowujących studentów do przyszłej pracy w programie niektórych specjalności w dalszym ciągu brak odpowiednich treści kształcenia. Nie podjęto także żadnych działań związanych z widoczną w „Ankiecie samooceny studentów w zakresie osiągnięcia efektów uczenia się na kierunku historia”, przeprowadzonej w roku akademickim 2020/2021 niską oceną własną umiejętności czytania w języku łacińskim.

Pod koniec roku kalendarzowego ZMJK opracowuje sprawozdanie zawierające wyniki przeprowadzonych analiz i wraz z rekomendacjami przekazuje je do rad programowych na Wydziale. Za ich wdrożenie odpowiada wskazana przez zespół rada programowa z prodziekanem ds. studentów

i kształcenia na czele. Brak jednak skutecznej weryfikacji zastosowania rekomendacji przygotowanych na podstawie przeprowadzonych analiz.

Ten trzystopniowy system zapewniania jakości kształcenia uzupełniają działający na wydziale koordynatorzy i pełnomocnicy Dziekana, np. Pełnomocnik Dziekana ds. kart przedmiotów, pełnomocniczka Dziekana ds. współpracy ze szkołami i klas akademickich, Koordynator ds. kształcenia zdalnego, Koordynator ds. programu Erasmus oraz zespoły konsultacyjne, tj. Rada Ekspertów Zewnętrznych i Zespół ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia Przyszłych Nauczycieli Historii. Kompetencje wszystkich tych ciał i osób oraz zakres ich odpowiedzialności zostały jasno określone. Tak rozbudowana (w pionie i w poziomie) struktura systemu zapewniania jakości kształcenia sprzyjająca współpracy i angażowaniu w działania służące doskonaleniu programu studiów i procesu kształcenia wielu nauczycieli akademickich, studentów i interesariuszy zewnętrznych nie zawsze jednak gwarantuje terminowe i skuteczne wykonanie zaplanowanych działań. Przykładowo: sformułowane w końcu 2021 r. rekomendacje ZMJK dotyczące „podniesienia jakości w zakresie dyplomowania i zapewnienia pełnej informacji dotyczącej procedury egzaminów oraz struktury prac magisterskich i licencjackich (...)” i zawierające zalecenie wprowadzenia przed semestrem letnim 2021/2022 zmian w zasadach dyplomowania nie zostało przez Radę Programową Historii wdrożone. Analiza stanu faktycznego wykazała, że system zapewniania jakości kształcenia zawodzi także na etapie ewaluacji niektórych obszarów kształcenia. Przedmiotem pogłębionej analizy jak dotąd nie stały się efekty uczenia się zdefiniowane dla kierunku studiów, w szczególności dla studiów I stopnia czy zasady rekrutacji na studia I i II stopnia. Żadna z rad zatwierdzających na kolejnych szczeblach systemu projekt zasad rekrutacji (Rada Programowa, Rada ds. Kształcenia Szkoły Nauk Humanistycznych, Uniwersytecka Rada ds. Kształcenia) nie zwróciła uwagi na brak selektywności i powiązania wymagań rekrutacyjnych z kompetencjami niezbędnymi do podjęcia studiów historycznych.

Jednym z ważnych źródeł informacji o skuteczności procesu kształcenia na kierunku historia są informacje zwrotne pozyskiwane od studentów podczas spotkań z Samorządem Studenckim, obrad Rady Programowej i w rozmowach nieformalnych, a także od absolwentów kierunku podczas spotkań nieformalnych oraz wydarzeń jubileuszowych (np. Dzień absolwenta historii w 100-lecie Uczelni) i od interesariuszy zewnętrznych w ramach konsultacji z Radą Ekspertów Zewnętrznych i Zespołem ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia Przyszłych Nauczycieli Historii. Nie mniejszą rolę w ocenie jakości kształcenia pełnią wyniki przeprowadzanych regularnie studenckich ankiet zajęć oraz badań ilościowych i jakościowych prowadzonych w skali całej uczelni (np. coroczne badanie jakości kształcenia czy związane z pandemią badanie jakości kształcenia zdalnego) lub tylko w odniesieniu do wydziału (np. badanie osiągalności efektów kształcenia na Wydziale Historii). Badania te obejmują zarówno studentów, jak i nauczycieli akademickich, a ich wyniki wraz z raportami podsumowującymi są publikowane na stronie Uczelni i Wydziału oraz omawiane przez zespoły działające na rzecz zapewniania i poprawy jakości kształcenia. Wydział analizuje także dane dot. sytuacji na rynku pracy absolwentów historii dostarczane przez system ELA oraz wyniki własnych ankiet elektronicznych prowadzonych wśród absolwentów.

Jakość kształcenia na kierunku historia podlega ocenom Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wnioski z przeprowadzanych akredytacji są wykorzystywane do doskonalenia jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Uczelnia poddała się także ewaluacji instytucjonalnej (Institutional Evaluation Programme, EUA-IEP), przeprowadzonej przez ekspertów Europejskiego Stowarzyszenia Uniwersytetów (European University Association, EUA). To ważne doświadczenie akredytacji

międzynarodowej jest przez UAM w Poznaniu wykorzystywane do doskonalenia systemowych rozwiązań zarządczych.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 10

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Zostały formalnie przyjęte i są stosowane zasady projektowania, zatwierdzania i zmiany programu studiów oraz prowadzone są systematyczne oceny programu studiów oparte o wyniki analizy wiarygodnych danych i informacji, z udziałem interesariuszy wewnętrznych, w tym studentów oraz zewnętrznych, mające na celu doskonalenie jakości kształcenia. Przegląd programu studiów nie uwzględnia jednak wszystkich elementów programu studiów i procesu kształcenia, np. efektów uczenia się czy procesu rekrutacji oraz nie zawsze odnosi się do wszystkich problemów sygnalizowanych przez studentów w procesie ankietyzacji. Brak także skutecznego systemu weryfikacji wdrożenia wypracowanych rekomendacji.

Jakość kształcenia na kierunku podlega cyklicznym zewnętrznym ocenom jakości kształcenia, których wyniki są publicznie dostępne i wykorzystywane w doskonaleniu jakości.

W analizie stanu faktycznego zostały sformułowane rekomendacje dotyczące zdiagnozowanych uchybień. Propozycja oceny kryterium spełnione częściowo wynika z braku uwzględnienia w ocenie programu studiów i procesu kształcenia wszystkich jego elementów oraz braku skutecznego systemu weryfikacji wdrożenia rekomendacji wynikających z przeprowadzonych analiz.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

1. Uzupełnienie cyklicznych przeglądów programu studiów i procesu kształcenia o ocenę możliwości osiągnięcia efektów uczenia się zdefiniowanych dla kierunku studiów i ich zgodności z treściami programowymi oraz zasadności stosowanych zasad rekrutacji.
2. Wdrożenie skutecznego systemu weryfikacji realizacji rekomendacji, wypracowanych w oparciu o analizę zgromadzonych danych, w tym opinii studentów wyrażonych w procesie ankietyzacji.
3. Podjęcie działań naprawczych zapobiegających występowaniu nieprawidłowości, które stały się podstawą do sformułowania powyższych zaleceń.

5. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku wg poszczególnych zaleceń)

Poprzednia ocena, przeprowadzona w roku akademickim 2011/2012, miała charakter oceny instytucjonalnej Wydziału Historycznego Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu – wówczas podstawowej jednostki organizacyjnej Uczelni w rozumieniu przepisów ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i zakończyła się wydaniem oceny pozytywnej. W wyniku tej oceny nie sformułowano zaleceń o charakterze naprawczym specyficznych dla wizytowanego kierunku.

Przewodnicząca zespołu oceniającego

dr Agnieszka Janiak-Jasińska

6. Załączniki:

Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia

1. Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r. poz. 574, z późn. zm.);
2. Ustawa z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1669, z późn. zm.);
3. Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz.U. z 2020 r. poz. 226);
4. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 września 2018 r. w sprawie kryteriów oceny programowej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1787);
5. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz.U. z 2021 r. poz. 661);
6. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6-8 Polskiej Ramy Kwalifikacji (Dz. U z 2018 r. poz. 2218);
7. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz.U. z 2021 r. poz. 890);
8. Statut Polskiej Komisji Akredytacyjnej przyjęty uchwałą Nr 4/2018 Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 13 grudnia 2018 r. w sprawie statutu Polskiej Komisji Akredytacyjnej, z późn. zm.;
9. Uchwała Nr 67/2019 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie zasad przeprowadzania wizytacji przy dokonywaniu oceny programowej, z późn. zm.

Szczegółowe kryteria dokonywania oceny programowej

Profil ogólnoakademicki

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Standard jakości kształcenia 1.1

Koncepcja i cele kształcenia są zgodne ze strategią uczelni, mieszczą się w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których kierunku jest przyporządkowany, są powiązane z działalnością naukową prowadzoną w uczelni w tej dyscyplinie lub dyscyplinach oraz zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności zawodowego rynku pracy.

Standard jakości kształcenia 1.2

Efekty uczenia się są zgodne z koncepcją i celami kształcenia oraz dyscypliną lub dyscyplinami, do których jest przyporządkowany kierunek, opisują, w sposób trafny, specyficzny, realistyczny i pozwalający na stworzenie systemu weryfikacji, wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne osiągnięte przez studentów, a także odpowiadają właściwemu poziomowi Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz profilowi ogólnoakademickiemu.

Standard jakości kształcenia 1.2a

Efekty uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy, zawierają pełny zakres ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 1.2b

Efekty uczenia się w przypadku kierunków studiów kończących się uzyskaniem tytułu zawodowego inżyniera lub magistra inżyniera zawierają pełny zakres efektów, umożliwiających uzyskanie kompetencji inżynierskich, zawartych w charakterystykach drugiego stopnia określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2018 r. poz. 2153 i 2245).

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Standard jakości kształcenia 2.1

Treści programowe są zgodne z efektami uczenia się oraz uwzględniają w szczególności aktualny stan wiedzy i metodyki badań w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których jest przyporządkowany kierunek, jak również wyniki działalności naukowej uczelni w tej dyscyplinie lub dyscyplinach.

Standard jakości kształcenia 2.1a

Treści programowe w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy obejmują pełny zakres treści programowych zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 2.2

Harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS, umożliwiającą studentom osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się.

Standard jakości kształcenia 2.2a

Harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 2.3

Metody kształcenia są zorientowane na studentów, motywują ich do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się oraz umożliwiają studentom osiągnięcie efektów uczenia się, w tym w szczególności umożliwiają przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności.

Standard jakości kształcenia 2.4

Jeśli w programie studiów uwzględnione są praktyki zawodowe, ich program, organizacja i nadzór nad realizacją, dobór miejsc odbywania oraz środowisko, w którym mają miejsce, w tym infrastruktura, a także kompetencje opiekunów zapewniają prawidłową realizację praktyk oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w szczególności tych, które są związane z nabywaniem kompetencji badawczych.

Standard jakości kształcenia 2.4a

Program praktyk zawodowych, organizacja i nadzór nad ich realizacją, dobór miejsc odbywania oraz środowisko, w którym mają miejsce, w tym infrastruktura, a także kompetencje opiekunów, w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art.

68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 2.5

Organizacja procesu nauczania zapewnia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na nauczanie i uczenie się oraz weryfikację i ocenę efektów uczenia się.

Standard jakości kształcenia 2.5a

Organizacja procesu nauczania i uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy jest zgodna z regułami i wymaganiami w zakresie sposobu organizacji kształcenia zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Standard jakości kształcenia 3.1

Stosowane są formalnie przyjęte i opublikowane, spójne i przejrzyste warunki przyjęcia kandydatów na studia, umożliwiające właściwy dobór kandydatów, zasady progresji studentów i zaliczania poszczególnych semestrów i lat studiów, w tym dyplomowania, uznawania efektów i okresów uczenia się oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym, a także potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów.

Standard jakości kształcenia 3.2

System weryfikacji efektów uczenia się umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz rzetelną i wiarygodną ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, a stosowane metody weryfikacji i oceny są zorientowane na studenta, umożliwiają uzyskanie informacji zwrotnej o stopniu osiągnięcia efektów uczenia się oraz motywują studentów do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się, jak również pozwalają na sprawdzenie i ocenę wszystkich efektów uczenia się, w tym w szczególności przygotowania do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności.

Standard jakości kształcenia 3.2a

Metody weryfikacji efektów uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy, są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 3.3

Prace etapowe i egzaminacyjne, projekty studenckie, dzienniki praktyk (o ile praktyki są uwzględnione w programie studiów), prace dyplomowe, studenckie osiągnięcia naukowe/artystyczne lub inne związane z kierunkiem studiów, jak również udokumentowana pozycja absolwentów na rynku pracy lub ich dalsza edukacja potwierdzają osiągnięcie efektów uczenia się.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Standard jakości kształcenia 4.1

Kompetencje i doświadczenie, kwalifikacje oraz liczba nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami zapewniają prawidłową realizację zajęć oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

Standard jakości kształcenia 4.1a

Kompetencje i doświadczenie oraz kwalifikacje nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 4.2

Polityka kadrowa zapewnia dobór nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia, oparty o transparentne zasady i umożliwiający prawidłową realizację zajęć, uwzględnia systematyczną ocenę kadry prowadzącej kształcenie, przeprowadzaną z udziałem studentów, której wyniki są wykorzystywane w doskonaleniu kadry, a także stwarza warunki stymulujące kadrę do ustawicznego rozwoju.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Standard jakości kształcenia 5.1

Infrastruktura dydaktyczna, naukowa, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne, edukacyjne oraz aparatura badawcza, a także infrastruktura innych podmiotów, w których odbywają się zajęcia są nowoczesne, umożliwiają prawidłową realizację zajęć i osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w tym przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności, jak również są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością, w sposób zapewniający tym osobom pełny udział w kształceniu i prowadzeniu działalności naukowej.

Standard jakości kształcenia 5.1a

Infrastruktura dydaktyczna i naukowa uczelni, a także infrastruktura innych podmiotów, w których odbywają się zajęcia w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 5.2

Infrastruktura dydaktyczna, naukowa, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne, edukacyjne oraz

aparatura badawcza podlegają systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Standard jakości kształcenia 6.1

Prowadzona jest współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z pracodawcami, w konstruowaniu programu studiów, jego realizacji oraz doskonaleniu.

Standard jakości kształcenia 6.2

Relacje z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów i wpływ tego otoczenia na program i jego realizację podlegają systematycznym ocenom, z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Standard jakości kształcenia 7.1

Zostały stworzone warunki sprzyjające umiędzynarodowieniu kształcenia na kierunku, zgodnie z przyjętą koncepcją kształcenia, to jest nauczyciele akademicki są przygotowani do nauczania, a studenci do uczenia się w językach obcych, wspierana jest międzynarodowa mobilność studentów i nauczycieli akademickich, a także tworzona jest oferta kształcenia w językach obcych, co skutkuje systematycznym podnoszeniem stopnia umiędzynarodowienia i wymiany studentów i kadry.

Standard jakości kształcenia 7.2

Umiędzynarodowienie kształcenia podlega systematycznym ocenom, z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Standard jakości kształcenia 8.1

Wsparcie studentów w procesie uczenia się jest wszechstronne, przybiera różne formy, adekwatne do efektów uczenia się, uwzględnia zróżnicowane potrzeby studentów, sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i osiąganiu efektów uczenia się oraz w przygotowaniu do prowadzenia działalności naukowej lub udziału w tej działalności, motywuje studentów do osiągania bardzo dobrych wyników uczenia się, jak również zapewnia kompetentną pomoc pracowników administracyjnych w rozwiązywaniu spraw studenckich.

Standard jakości kształcenia 8.2

Wsparcie studentów w procesie uczenia się podlega systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Standard jakości kształcenia 9.1

Zapewniony jest publiczny dostęp do aktualnej, kompleksowej, zrozumiałej i zgodnej z potrzebami różnych grup odbiorców informacji o programie studiów i realizacji procesu nauczania i uczenia się na kierunku oraz o przyznawanych kwalifikacjach, warunkach przyjęcia na studia i możliwościach dalszego kształcenia, a także o zatrudnieniu absolwentów.

Standard jakości kształcenia 9.2

Zakres przedmiotowy i jakość informacji o studiach podlegają systematycznym ocenom, w których uczestniczą studenci i inni odbiorcy informacji, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Standard jakości kształcenia 10.1

Zostały formalnie przyjęte i są stosowane zasady projektowania, zatwierdzania i zmiany programu studiów oraz prowadzone są systematyczne oceny programu studiów oparte o wyniki analizy wiarygodnych danych i informacji, z udziałem interesariuszy wewnętrznych, w tym studentów oraz zewnętrznych, mające na celu doskonalenie jakości kształcenia.

Standard jakości kształcenia 10.2

Jakość kształcenia na kierunku podlega cyklicznym zewnętrznym ocenom jakości kształcenia, których wyniki są publicznie dostępne i wykorzystywane w doskonaleniu jakości.

Polska
Komisja
Akredytacyjna

www.pka.edu.pl